

Мазмұны:

- 1-бап. Глоссарий
  - 2-бап. Сақтанушы. Сақтандырылушы. Пайда алушы
  - 3-бап. Сақтандыру объектісі
  - 4-бап. Сақтандыру жағдайларының тізбесі
  - 5-бап. Сақтандыру жағдайларынан ерекшеліктер және сақтандыруды шектеу
  - 6-бап. Сақтандыру сомасын айқындау тәртібі
  - 7-бап. Сақтандыру сыйлықақысы
  - 8-бап. Франшиза
  - 9-бап. Сақтандыру шартын жасау тәртібі
  - 10-бап. Қосарлы сақтандыру
  - 11-бап. Сақтандыру шартының қолданылу мерзімі мен орны
  - 12-бап. Тараптардың құқықтары мен міндеттері
  - 13-бап. Сақтандыру шартының қолданылу кезеңінде сақтандыру тәуекелінің ұлғаюының салдары
  - 14-бап. Сақтанушының (Сақтандырылушының) сақтандыру жағдайы басталған кездегі іс-әрекеттері
  - 15-бап. Сақтандыру жағдайының басталғанын және шығын мөлшерін растайтын құжаттардың тізбесі
  - 16-бап. Сақтандыру төлемін жүзеге асыру тәртібі мен шарттары
  - 17-бап. Сақтандыру төлемі немесе сақтандыру төлемінен бас тарту туралы шешім қабылдау мерзімі
  - 18-бап. Сақтандыру шартын тоқтату шарттары
  - 19-бап. Қосымша шарттар
  - 20-бап. Дауларды шешу тәртібі
- №1 Қосымша

1-бап. Глоссарий

1. Осы Сақтандыру ережесінің шарттарында бұдан әрі Сақтандырушы деп аталатын «Евразия» Сақтандыру компаниясы» АҚ жеке (азаматтығына қарамастан) және заңды тұлғалармен (меншік нысанына қарамастан) Жазатайым оқиғалардан сақтандыру шарттарын жасайды. Аталған тұлғалар бұдан әрі «Сақтанушы» деп аталады.
2. Осы Сақтандыру ережелерінде қолданылатын негізгі терминдер:
  - 1) **Сақтанушы** – Сақтандырушымен Сақтандыру шартын жасаған тұлға. Сақтанушылар үшінші тұлғалардың (Сақтандырылушылардың) пайдасына сақтандыру шартын жасайтын жеке және заңды тұлғалар болуы мүмкін. Егер Сақтанушы Сақтандыру шартын өз пайдасына жасаса, онда ол да Сақтандырылушы болып табылады;
  - 2) **Сақтандыру ұйымы (Сақтандырушы)** – уәкілетті мемлекеттік органның тиісті лицензиясы негізінде сақтандыру шарттарын жасау және орындау бойынша қызметті жүзеге асыратын заңды тұлға;
  - 3) **Сақтандырылушы** – пайдасына Сақтандыру шарты жасалған жеке тұлға. Сақтанушы Сақтандыру шартында үшінші тұлғаны Сақтанушы ретінде анықтай алады;
  - 4) **Пайда алушы** – Сақтандыру шартына сәйкес сақтандыру төлемін алушы болып табылатын тұлға. Егер Пайда алушы Сақтандыру шартында белгіленбесе, олар Сақтандырылушыны болжайды. Сақтандырылушы қайтыс болған жағдайда, ол Сақтандырылушының заңды мұрагері (мұрагерлері) болып табылады;
  - 5) **Құзыретті мемлекеттік органдар** – өз құзыреті шеңберінде туындаған сақтандыру жағдайларын тергеп-тексеруге байланысты қажетті іс-қимылдар жасауға уәкілетті органдар (мысалы, полиция, тергеу, анықтау органдары, өрт инспекциясы, ТЖМ және басқалар);
  - 6) **Сақтандыру сыйлықақысы** – Сақтанушы сСақтандырушыға Сақтандыру шартына сәйкес сақтандыру төлемін жүргізу міндеттемесін қабылдағаны үшін төлеуге міндетті ақша сомасы;
  - 7) **Сақтандыру сомасы** – Сақтандыру шартында айқындалған ақшалай сома, оның негізінде сақтандыру сыйлықақысы мен сақтандыру төлемдерінің мөлшері айқындалады;
  - 8) **Сақтандыру төлемі** – сақтандыру жағдайынан келтірілген залалдарды өтеу үшін сақтандыру жағдайы басталған кезде сақтандыру сомасы шегінде Сақтандырушы төлейтін ақша сомасы;
  - 9) **Сақтандыру жағдайы** – оның басталу ықтималдығы мен кездейсоқтық белгілері бар, оның басталуымен Сақтандырушының сақтандыру төлемін жүзеге асыру міндеті туындайтын оқиға;
  - 10) **Сақтандыру мүддесі** - Сақтанушының (Сақтандырылушының, Пайда алушының) тәуекелдерді болдырмаудағы және сақтандыру жағдайының басталуына жол бермеудегі мүліктік мүдделері;

11) **Жазатайым оқиға** - адамның еркіне қарамастан Сақтандырылушының организмiне сыртқы механикалық, электрлік, химиялық немесе термиялық әсер ету нәтижесінде пайда болған, денсаулығына зиян келтіруге, мертігуге немесе өлімге әкеп соққан кенеттен туындаған, қысқа мерзімді оқиға (уақиға). Жазатайым оқиғаларға жіті, созылмалы және тұқым қуалайтын аурулардың кез келген түрлері (оның ішінде жүрек аурулары, инфаркт, инсульт және аурудың дамуы нәтижесінде тұқым қуалайтын патологиядан немесе патологиядан туындаған мүшелердің өзге де кенеттен зақымдануы), анафилактикалық шок, сондай-ақ инфекциялық аурулар, тағамдық токсикоинфекция (сальмонеллез, дизентерия) жатпайды;

12) **Сақтандырылушының жарақаты** – Сақтандырылушының тiндерi мен ағзаларының жазатайым оқиға салдарынан функцияларының бұзылуымен қоса жүретiн анатомиялық тұтастығының бұзылуы;

13) **Мүгедектік** - дене функцияларының тұрақты бұзылуымен денсаулықтың бұзылуына байланысты адамның тіршілік әрекетінің шектелу дәрежесі;

14) **Мүгедектігі бар адам** - тұрмыс-тіршілігінің шектелуіне және оны әлеуметтік қорғау қажеттігіне әкеп соқтыратын, ауруларға, мертігулерге (жаралануға, жарақаттарға, контузияларға), олардың зардаптарына, кемістіктерге байланысты организм функциялары тұрақты бұзылып, денсаулығы нашарлаған адам;

15) **Жазатайым оқиға нәтижесінде ағза функцияларының тұрақты бұзылуы** – болашақта өзіне-өзі қызмет көрсету, жүріп-тұру, бағдарлау, өзінің мінез-құлқын бақылау, оқыту, қарым-қатынас және еңбек қызметі қабілетінен айырылған және сақтандырылушыға I, II, III топтағы мүгедек адам, мүгедек бала санатын белгілеу туралы медициналық-әлеуметтік сараптама комиссиясының шешімін негіздеген сақтандырылушының денсаулық жағдайы;

16) **Мүгедек бала** – тіршілік әрекетінің шектелуіне және оның әлеуметтік қорғалу қажеттігіне әкеп соғатын ауруларға, мертігулерге (жаралануға, жарақаттануға, контузия алуға), олардың зардаптарына, бұзылуларға байланысты организм функцияларының тұрақты бұзылуымен денсаулығының бұзылуы бар он сегіз жасқа дейінгі адам;

Осы Сақтандыру ережелеріне сәйкес Сақтандырылушыға мүгедектігі бар бала санаты белгіленген кезде сақтандыру төлемі III топтағы мүгедектігі бар адамның сақтандыру төлемінің мөлшеріне теңестіріледі;

17) **Сақтандырылушының қайтыс болуы** – Сақтандыру шартының қолданылу мерзімі ішінде болған жазатайым оқиғаның нәтижесі болып табылатын өлім, егер ол жазатайым оқиға болған күннен бастап 12 ай ішінде орын алса. Осы мерзімнен асқан жағдайда өлім сақтандыру жағдайы болып саналмайды;

18) **Репатриация** – жазатайым оқиға салдарынан қайтыс болғаннан кейін сақтандырылған адамның мәйітін тұрақты тұратын еліне тасымалдау;

19) **Франшиза** – сақтандыру шарттарында көзделген Сақтандырушыны белгілі бір мөлшерден аспайтын залалды өтеуден босату. Франшиза белгілі бір пайыз түрінде немесе белгілі бір мөлшерде белгіленуі мүмкін. Франшиза шартты (шегерілмейтін) және шарт қойылмайтын (шегерілетін) болып табылады. Шартты франшиза кезінде Сақтандырушы франшизаның белгіленген мөлшерінен аспайтын залалды өтеуден босатылады, бірақ егер оның мөлшері осы сомадан көп болса, залалды толығымен өтеуге тиіс. Шарт қойылмайтын франшиза кезінде залал барлық жағдайларда белгіленген соманы шегергенде өтеледі. Франшиза сақтандыру сомасына пайызбен немесе абсолютті мөлшерде белгіленеді. Сақтандыру шартына франшизаны енгізу Сақтандырушыны ұсақ шығындарды жоюға байланысты шығындардан босатуға бағытталған, өйткені көптеген жағдайларда мұндай шығындар шығын сомасынан асып түседі. Сонымен қатар, франшиза Сақтанушыны сақтандыру объектісіне аса ұқыптылықпен қарауға міндеттейді;

20) **Сақтандыру аумағы** – Сақтандыру шарты бойынша сақтандыру арқылы қорғаудың қолданылуы қолданылатын аумақ;

21) **КЖ және ТҚ** – Қылмыстық жолмен алынған кірістерді жылыстату және терроризмді қаржыландыру;

22) **Сақтандыру шарты** - бұл ҚР заңнамасының талаптарына сәйкес сақтандырудың барлық елеулі шарттары көрсетілетін құжат және сақтандырудың барлық шарттары жазылған бір құжат нысанында да, сақтандыру полисі нысанында да жасалуы мүмкін, оған осы Сақтандыру ережесінің барлық шарттары да, сондай-ақ барлық тәуекелдерді таңдаған жағдайда немесе спортшыларды сақтандырған жағдайда ішінара да қатысты болуы мүмкін;

23) **Дербес деректерді жинауға және өндеуге келісім:**

- атауы (тегі, аты, әкесінің аты (егер ол жеке басын куәландыратын құжатта көрсетілсе);

- бизнес-сәйкестендіру нөмірі (жеке сәйкестендіру нөмірі);

- субъектінің тегі, аты, әкесінің аты (егер ол жеке басын куәландыратын құжатта көрсетілсе);
- дербес деректерді жинауға, өңдеуге келісім қолданылатын мерзім немесе кезең;
- оператордың дербес деректерді үшінші тұлғаларға беру мүмкіндігі немесе оның болмауы туралы мәліметтер;
- дербес деректерді өңдеу процесінде оларды трансшекаралық берудің болуы не болмауы туралы мәліметтер;
- жалпыға қолжетімді көздерде дербес деректерді тарату туралы мәліметтер;
- дербес деректер субъектісімен байланысты жиналатын деректер тізбесі.

2-бап. Сақтанушы. Сақтандырылушы. Пайда алушы

- 1.** Сақтанушы - Сақтандырушымен Сақтандыру шартын жасасқан тұлға. Үшінші тұлғалардың (Сақтандырылушылардың) пайдасына Сақтандыру шартын жасасатын жеке және заңды тұлғалар Сақтанушылар бола алады. Егер Сақтанушы-жеке тұлға Сақтандыру шартын өз пайдасына жасаса, онда ол да Сақтандырылушы болып табылады. Сақтандырылушының пайдасына Сақтандыру шартын жасасу Сақтанушыны Сақтандыру шарты бойынша міндеттерді орындаудан босатпайды.
- 2.** Сақтанушы - заңды тұлға Сақтандыру шартының қолданылу кезеңінде қайта ұйымдастырылған кезде оның осы Шарт бойынша құқықтары мен міндеттері Сақтандырушының келісімімен тиісті құқықтық мирасқорға ауысады.
- 3.** Сақтандырылушы болып табылмайтын Сақтанушы - жеке тұлға Сақтандыру шартының қолданылу мерзімі ішінде қайтыс болған жағдайда оның осы Сақтандыру шарты бойынша құқықтары мен міндеттері Сақтандырушының келісімімен Сақтанушының мұрагерлеріне ауысады.
- 4.** Сақтандырылушы - оның өміріне, денсаулығына және еңбек ету қабілетіне байланысты мүлктік мүдделері сақтандыру объектісі болып табылатын және пайдасына Сақтандыру шарты жасалған тұлға. Сақтандырылушының жасы Сақтандыру шартын жасасу сәтінде 1 жастан төмен және Сақтандыру шарты аяқталған сәтте 75 жастан жоғары болмауы тиіс.
- 5.** Пайда алушы - Сақтандыру шартына сәйкес сақтандыру төлемін алушы болып табылатын тұлға. Выгодоприобретатель – лицо, которое в соответствии с Договором страхования является получателем страховой выплаты. Егер Пайда алушы Сақтандыру шартында көрсетілмесе, ол Сақтандырылушыны білдіреді. Сақтандырылушы қайтыс болған жағдайда, егер Пайда алушы алдын ала тағайындалмаса, онда мұраға немесе өсиетке құқық туралы куәлікке сәйкес Сақтандырылушының мұрагері (мұрагерлері) Пайда алушы болып табылады (болып табылады).
- 6.** Сақтанушы сақтандыру жағдайы басталғанға дейін Сақтандырушыны жазбаша хабардар ете отырып, Сақтандыру шартында көрсетілген Сақтандырылушы болып табылмайтын Пайда алушыны басқа тұлғамен ауыстыруға құқылы..

3-бап. Сақтандыру объектісі

- 1.** Сақтандыру тәуекелдерінің басталу мүмкіндігіне байланысты жазатайым оқиға салдарынан Сақтандырылушының өміріне, денсаулығына зиян келтірілуі мүмкін Сақтандырылушының Қазақстан Республикасының азаматтық заңнамасына қайшы келмейтін мүлктік мүдделері сақтандыру объектісі болып табылады.

4-бап. Сақтандыру жағдайларының тізбесі

- 1.** Сақтандыру жағдайы - Сақтандырушының Пайда алушыға сақтандыру төлемін жүзеге асыру міндеті туындайтын, оның басталуына байланысты оның болу ықтималдығы мен кездейсоқ белгілеріне ие оқиға.
- 2.** Осы Сақтандыру ережесінде санамаланған сақтандыру жағдайлары Сақтанушының таңдауына байланысты толық көлемде де, ішінара да көрсетілуі мүмкін, бұл сақтандыру тарифінің мөлшеріне әсер етеді.
- 3.** Осы Сақтандыру ережесіне сәйкес сақтандыру жағдайы мыналар болып табылады:
  - 1)** Осы Сақтандыру ережесінің № 1 Қосымшасына сәйкес Сақтандырылушының жазатайым оқиға салдарынан болған жарақаты, бұл ретте сақтандырумен осы Сақтандыру ережесінің № 1 қосымшасында санамаланған жарақаттар ғана өтеледі;

- 2) Жазатайым оқиға нәтижесінде Сақтандырылушының жалпы еңбек ету қабілетінен уақытша айырылуы - еңбек ету қабілетінен уақытша айырылудың әрбір күні үшін, бірақ Сақтандыру шартында көрсетілген күндер санынан артық емес;
  - 3) Сақтандырылушыға I, II немесе III (бала кезінен мүгедек) мүгедектік тобын белгілей отырып, Сақтандырылушының жазатайым оқиға салдарынан жалпы еңбек ету қабілетінен тұрақты айырылуы;
  - 4) Сақтандырылушының жазатайым оқиға салдарынан қайтыс болуы;
  - 5) Сақтандыру арқылы қорғау кезеңінде Сақтандырылушыда пайда болған және диагностикаланған коронавирус инфекциясынан (COVID-19)/коронавирус инфекциясынан (COVID-19) туындаған тыныс алу жолдарының жіті инфекциясы себебінен туындаған Сақтандырылушының қайтыс болуы;
Бұл ретте Сақтанушы Сақтандыру шартын мынадай сақтандыру жағдайларымен толықтыруға құқылы:
  - 6) Қазақстан Республикасы Еңбек кодексінің 52-бабы 1-тармағы 2-тармағына сәйкес, уәкілетті орган Сақтандырылушыны жұмыссыз деп тану арқылы қызметкерлердің саны немесе штаты қысқартылған жағдайларда жұмыс берушінің қайта ұйымдастырылуына байланысты немесе жұмыс берушінің бастамасы бойынша еңбек шартын бұзу нәтижесінде жұмысынан айырылу;
  - 7) Сақтандыру шартының қолданылу кезеңінде сот шешімі бойынша жұмыс берушіні мәжбүрлеп тарату нәтижесінде жұмысынан айырылу;
  - 8) Сақтандыру шартының қолданылуы кезеңінде Еңбек кодексінің 56-бабына сәйкес қызметкердің бастамасы бойынша еңбек шартын бұзу нәтижесінде жұмысынан айырылу.
- 4. Осы баптың 3-тармағының 1) -5) тармақшаларында көзделген оқиғалар, егер олар Сақтандыру шартының қолданылу кезеңінде болған жазатайым оқиғаның немесе коронавирус инфекциясынан (COVID-19) туындаған тыныс алу жолдарының жіті инфекциясының салдары болып табылса және Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен құзыретті органдар берген құжаттармен расталса, сақтандыру жағдайлары деп танылады (медициналық мекемелермен, Медициналық-әлеуметтік сараптамамен, сотпен).**
- 5. Осы баптың 3-тармағының 2), 3) тармақшаларында көзделген және Сақтандыру шартының қолданысы кезеңінде болған жазатайым оқиғаның салдары болып табылған оқиғалар, егер олар жазатайым оқиға болған күннен бастап 12 ай ішінде болса, сақтандыру жағдайлары деп танылады.**
- 6. Жазатайым оқиғаға келесі сыртқы факторлардың әсері жатады: табиғаттың дүлей құбылыстары, жарылыс, күйік, үсік шалу, суға бату, электр тогының соғуы, найзағайдың соғуы, күн өту, зиянкестердің немесе жануарлардың шабуылы, жыландардың, жәндіктердің шағуы, қандай да бір заттың немесе Сақтандырылушының құлауы, бөгде дененің тыныс алу жолдарына кездейсоқ түсуі, улы өсімдіктермен, химиялық заттармен (өнеркәсіптік немесе тұрмыстық), дәрі-дәрмектермен кездейсоқ улану, сондай-ақ қандай да бір көліктің (автомобиль, теміржол, су және ауа) қозғалысы кезінде немесе олардың апатқа ұшырауы кезінде, машиналарды, механизмдерді, қаруды және барлық құралдарды пайдалану кезінде алған жарақаттар.**
- 7. Осы баптың 2-тармағының 3) тармақшасы бойынша оқиғаны сақтандыру жағдайы деп тану үшін Сақтандырушыға Сақтандырылушының «мерзімсіз» мерзімге еңбекке қабілеттілігінен айырылғанын растайтын құжаттар (мүгедектігі туралы анықтама және медициналық-әлеуметтік сараптама бөлімі берген еңбекке қабілеттілігінен айырылу дәрежесі туралы анықтама, МЕСК куәландыру актісінен үзінді) ұсынылуға тиіс.**
- 8. Егер қандай да бір сәтте Пайда алушы Сақтандырылушымен болған жазатайым оқиғаның салдарынан қайтыс болған кезде сақтандыру төлемін жүзеге асырғаннан кейін оның тірі екендігі анықталса, Сақтандырушы төленген соманы қайтаруды талап етуге құқылы.**
- 9. Осы Сақтандыру ережесі бойынша мынадай мән-жайларға байланысты шығыстар, егер бұл Сақтандыру шартында тікелей көрсетілсе, өтелуі мүмкін:**
- 1) сақтандыру жағдайы басталған кезде Сақтандырылушыны уақытша болатын елдің жақын маңдағы ауруханаларының біріне ауыстыруды қамтамасыз ету.
  - 2) сақтандыру жағдайы басталған кезде Сақтандырылушыны тұрақты тұратын елінің ең жақын халықаралық портына дейін рейстік көлікпен тасымалдауды (эвакуациялауды) ұйымдастыру. Әрбір нақты жағдайда эвакуациялау және көлік түрін таңдау туралы шешімді Сақтандырушының дәрігері және жергілікті емдеуші дәрігер қабылдайды. Көрсетілген келісімсіз Сақтандырушы Сақтандырылушыны эвакуациялау бойынша шығыстарды өтемейді.
  - 3) қайтыс болу түріндегі сақтандыру жағдайы басталған кезде репатриациялау құнын төлеу - Сақтандырылушының денесін (сүйектерін) ол уақытша болатын елінен қайтыс болған жағдайда,

тұрақты тұратын елдің ең жақын халықаралық портына дейін тасымалдауды (көлікпен тасымалдауды) жүзеге асыру.

Егер Сақтандырылушының қайтыс болуы жазатайым оқиға немесе коронавирус инфекциясынан (COVID-19) туындаған тыныс алу жолдарының жіті инфекциясы салдарынан орын алса, егер мұндай сақтандыру жағдайларын Сақтанушы тандап алса және Сақтандыру шартында көрсетілсе, мәйітті Сақтандырылушы тұрақты тұрған жерге дейін қайтыс болғаннан кейін репатриациялау жүзеге асырылады.

Сақтандырылушыны тасымалдау тәсілдерін Сақтандырушы медициналық айғақтарды ескере отырып белгілейді. Бұл ретте тасымалдаушы қозғалыс кестесін сақтамаған жағдайда Сақтандырушы жауапты болмайды.

10. Осы Сақтандыру ережесінің шарттарына сәйкес Сақтандыру шарты жасалғанға дейін мүгедектігі белгіленген I, II, III топтағы мүгедектермен Сақтандыру шарты жасалуы мүмкін. Егер Сақтандырылушының қайтыс болуы немесе Сақтандырылушыға мүгедектік белгіленуі және/немесе бұрын белгіленген мүгедектік тобының ұзартылуы жазатайым оқиғаның және/немесе Сақтандыру шартын жасасқанға дейін болған өзге де оқиғалардың салдарынан болса, бұл ретте сақтандыру жағдайлары болып табылмайды және Сақтандырушы сақтандыру төлемін жүзеге асырмайды.

5-бап. Сақтандыру жағдайларынан ерекшеліктер және сақтандыруды шектеу

1. Төменде көрсетілген фактілердің біреуі болған кезде немесе оның салдарынан болған оқиға сақтандыру жағдайы деп танылмайды:

- 1) соғыс; басып кіру; шет мемлекеттің дұшпандық іс-әрекеттері; әскери немесе оларға ұқсас операциялар (соғыс жарияланғанына немесе жарияланмағанына қарамастан) немесе азаматтық соғыс;
- 2) бүлік; ереуілдер; локауттар; мөлшері ұлғаятын немесе халық көтерілісіне дейін өсетін азаматтық тәртіпсіздіктер; бүлікшілік; азаматтық толқулар; әскери бүлік; төңкеріс; әскери басып алу немесе билікті тарқату; тәркілеу; мүлікті реквизициялау немесе мемлекет меншігіне алу; адам кез келген ұйымның атынан немесе онымен бірге жасаған террористік акциялар¹;
- 4) Сақтандырылушының алкогольдік, уыттылық немесе есірткілік мас болу күйінде жасаған немесе медициналық мекеменің білікті дәрігері тағайындаған дәрі-дәрмектерді қолдануды қоспағанда, дәрілік немесе психотроптық құралдардың әсеріндегі сақтандыру жағдайының туындауының салдары болған Сақтандырылушының іс-әрекеттері;
- 5) бұл үшін өкілеттігі жоқ немесе нұсқау беру, қайта даярлау уақытын өткізіп алған тұлғалардың өндірістік процесі басқаруы;
- 6) егер Сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе, Сақтанушының, Сақтандырылушының өмірі мен денсаулығына жоғары қауіп төндіретін спорттық сабақтарға, жаттығуларға, жарыстарға және басқа да іс-шараларға кәсіби қатысушы ретінде қатысуы (бұл ерекшелік егер спортшы жоғарылатылған ақы үшін сақтандырылса, ол туралы Сақтандыру шартында көрсетілуге тиіс);
- 7) Сақтандырылушының жүктілігі (босанғанға дейін 3 (Үш) ай ішінде немесе босану кезінде);
- 8) анафилактикалық шок;
- 9) жұқтыру себебіне қарамастан инфекциялық аурулар (егер ол сақтандыру жағдайы ретінде таңдалса және Сақтандыру шартында көрсетілсе, коронавирус инфекциясын (COVID-19) қоспағанда);
- 10) қатерлі ісіктері бар, оның ішінде онкогематологиялық ісіктері бар тұлғалар;
- 11) тағамдық токсикоинфекция (сальмонеллез, дезинтерия);
- 12) егер өлімге әкеліп соқтырған жазатайым оқиға психикалық ауруға шалдыққан және жазатайым оқиға кезінде есі ауысқан Сақтандырылушымен орын алған болса, тікелей немесе жанама түрде психикалық аурудан туындаған Сақтандырылушының қайтыс болуы;
- 13) Сақтандыру шартының қолданылуы кезінде Сақтандырылушының өзін-өзі өлтіруі немесе өзін-өзі өлтіруге әрекет жасауы;
- 14) әскери және құқық қорғау органдарында қызмет ету немесе тиісті оқудан өту;
- 15) Сақтандырылушы қылмыстық қылмыс немесе әкімшілік теріс қылық белгілері бар іс-әрекеттер жасаған немесе жасауға әрекет жасаған;

¹ «Террористік акция» - терроризм мақсаттарына қол жеткізуге және террористік сипаттағы өзге де қылмыстар жасауға бағытталған іс-әрекеттердің жиынтығы.

- 16) бас бостандығынан айыру орындарында Сақтандырылушымен болған жазатайым оқиға;
- 17) асбесттің жұмыскердің организмiне әсерi;
- 18) диабет, маскүнем елiрмесi немесе эпилепсия;
- 19) дүлей зілзалалар, оның ішінде: жер сілкінісі, су тасқыны, сел, боран;
- 20) коронавирустық инфекцияны (COVID-19) қоспағанда, кез келген ауруларды, соның ішінде жыныстық жолмен берілетін, жұқпалы, онкологиялық ауруларға, қант диабетіне, маскүнем елiрмесiне немесе эпилепсияға қатысты, егер соңғы жағдайды Сақтанушы Сақтандыру шартында сақтандыру жағдайы ретінде таңдаған болса;
- 21) Сақтандырылушының психикалық аурулары, ақыл-есінің кемдігі, церебралдық сал ауруы немесе Даун ауруы;
- 22) Сақтанушының, Сақтандырылушының сыртқы келбетіндегі кемшіліктерді немесе дене ауытқуларын, оның ішінде пластикалық операцияларды, косметологиялық емдеуді және егер Сақтанушы, Сақтандырылушы оларды қабылдауға жол берсе, жоғарыда аталған мақсатта жүзеге асырылатын өзге де емдеу түрлерін жоюға байланысты дәрігерлік араласулар;
- 23) Сақтанушының, Сақтандырылушының төменде аталғандармен айналысуы (егер спортшы жоғары ақыға сақтандырылған болса, бұл ерекшелік қолданылмайды, бұл туралы Сақтандыру шартында көрсетілуге тиіс):
- қысқы спорт түрлерімен;
  - су астында жүзу, оның ішінде тыныс алу аппараттарын пайдалану;
  - шыңға өрмелеу немесе альпинизм;
  - спелеология;
  - дельтапланеризм, парапланеризм немесе парашютпен секіру;
  - аң аулау немесе атпен жүру;
  - авиациялық спорт түрлерімен;
  - қатты ағатын су ағындары бойынша қайық жарыстары (каякинг, рафтинг);
  - егер Сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе, ұрыстық жекпе-жегімен;
- 24) егер Сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе, мақсаты максималды жылдамдыққа жету немесе кедергілерді еңсеру болып табылатын моторлы көлік құралының жүргізушісі, екінші жүргізушісі немесе жолаушысы ретінде жаттығу сапарларын қоса алғанда, жарысқа байланысты іс-шараларға қатысу;
- 25) егер сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе, әртүрлі іс-шараларға (жарыстарға, шоу-бағдарламаларға) қатысу, өмірге қауіп төндіретін трюктерді немесе жаттығуларды орындау;
- 26) егер Сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе, лицензияланатын авиакомпанияның жолаушылар әуе кемелерінде жолаушы ретінде ұшуды қоспағанда, ұшу аппараттарында ұшу;
- 27) Сақтанушыны, Сақтандырылушыны ұстау, тұтқынға алу немесе қамауға алу немесе бас бостандығынан айыру түріндегі жазасын өтеу кезінде;
- 28) Сақтанушының өзі, Сақтандырылушының, сондай-ақ үшінші тұлғалардың жасаған, Сақтанушының, Сақтандырылушының қайтыс болуына әкеп соққан, не Сақтанушы жасаған сәтте алкогольдік, есірткілік немесе уытқұмарлық мас болу күйінде болған, оған бірінші, екінші топтағы мүгедектікті белгілеу орын алған қандай да бір іс-әрекеттер, егер Сақтанушының (Сақтандырылушының) мүгедектігі немесе қайтыс болуы оның салонында Сақтанушы (Сақтандырылушы) жолаушы ретінде болған автомобильдің қатысуымен болған ЖКО салдарынан болған жағдайларды қоспағанда;
- 29) Сақтанушының, Сақтандырылушының медициналық көмекке уақытылы жүгінбеуі не Сақтанушының медициналық мекемеге емдеуге жатқыздан бас тартуы, егер оған денсаулық жағдайы бойынша емдеуге жатқызу ұйғарылған болса, уақытылы жүгінбеу немесе емдеуге жатқыздан бас тарту себептеріне қарамастан;
- 30) Сақтанушыны, Сақтандырылушыны алкогольдік, есірткілік немесе уытқұмарлық мас болу күйінде кез келген көлік құралын басқаруы; басқаруды осындай жағдайдағы басқа адамға, сондай-ақ жүргізуші куәлігі жоқ адамға беру кезінде;
- 31) Сақтандырылушының, Сақтанушының немесе Пайда алушының мақсаты Сақтандырылушының өмірі мен денсаулығына зиян келтіру болып табылатын қасақана әрекеттері немесе әрекетсіздігі, оның ішінде өзін-өзі өлтіру немесе өзін-өзі өлтіруге әрекет жасау;
- 32) қажетті қорғаныс және аса қажеттілік жағдайында жасалған іс-әрекеттерді қоспағанда, Сақтанушының, Сақтандырылушының, Пайда алушының сақтандыру жағдайының туындауына бағытталған не оның басталуына ықпал ететін қасақана іс-әрекеттері;

33) Сақтанушының, Сақтандырылушының, Пайда алушының Қазақстан Республикасының заңнамалық актілерінде белгіленген тәртіппен қасақана қылмыстар немесе әкімшілік құқық бұзушылықтар деп танылған, сақтандыру жағдайымен себепті байланыстағы іс-әрекеттері;

34) жіті, созылмалы, тұқым қуалайтын аурулардың асқынуларының кез келген нысаны (оның ішінде инфаркт, инсульт және аурудың дамуы нәтижесінде тұқым қуалайтын патологиядан немесе патологиядан туындаған ағзалардың кенеттен зақымдануы);

35) жұқтыру себебіне қарамастан жұқпалы аурулар;

36) егер Сақтанушының, Сақтандырылушының қайтыс болуы не оған бірінші, екінші, үшінші топтағы мүгедектік белгіленуі Сақтанушы, Сақтандырылушы қауіпсіздік белдігін тақпаған кезде жол-көлік оқиғасы нәтижесінде болған болса, сақтандыру жағдайлары деп танылмайды, ол жолаушы немесе көлік құралын жүргізетін тұлға болғанына қарамастан, ал Қазақстан Республикасының Жол қозғалысы ережелерінің шарттары бойынша ол жолаушы немесе көлік құралын басқаратын адам болғанына қарамастан, қауіпсіздік белдігін тағуға тиіс;

37) Сақтанушының, Сақтандырылушының өзіне қасақана дене жарақатын салуы немесе Сақтандырылушының, оның ішінде аффект, алкогольдік психоз жағдайындағы немесе қандай да бір психикалық ауруы бар адамның қасақана дене жарақатын салуы;

38) психикалық ауру, нашақорлық, алкогольдік психоз және т.б.;

39) егер Сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе, Сақтанушының, Сақтандырылушының өмірі мен денсаулығына жоғары қауіп төндіретін спорттық сабақтарға, жаттығуларға, жарыстарға және басқа да іс-шараларға кәсіби қатысушы ретінде қатысуы;

40) сақтандыру жағдайы болып саналмайды және медициналық қорытынды негізінде Сақтандырылушының қайтыс болу фактісі анықталғанға дейін Сақтандырылушы сот арқылы қайтыс болды деп танылған жағдайда сақтандыру төлемі жүзеге асырылмайды;

41) егер Сақтандыру шартын жасасқаннан кейін Сақтандыру шарты осы Сақтандыру ережесінің 5-бабының 2-тармағында көрсетілген тұлғалардың біріне қатысты жасалғаны анықталса.

2. Мына тұлғаларға қатысты Сақтандыру шарты жасалмайды:

1) Қазақстан Республикасы Қаржы мониторингі агенттігінің ресми сайтында жарияланған терроризмді және экстремизмді қаржыландырумен байланысты ұйымдар мен тұлғалардың тізбесіне енгізілген жеке және заңды тұлғалар;

2) Сақтанушы, Сақтандырылушы және/немесе Пайда алушы клиентке тиісінше тексеру жүргізу үшін қажетті құжаттарды беруден бас тартқан жағдайда;

3) наркологиялық, психоневрологиялық, туберкулез және тері-венерологиялық бөлімшелерде есепте тұратын;

4) АИТВ жұқтырған, ЖИТС-пен ауыратын науқастар;

5) психикалық аурулардан, ақыл-есінің кемдігінен, церебралдық сал ауруынан немесе Даун ауруынан зардап шегушілер;

6) онкологиялық, созылмалы жүрек-қан тамыры немесе ауыр нерв ауруларынан зардап шегушілер;

7) қатерлі ісіктері бар, оның ішінде онкогематологиялық;

8) емдеуге жатқызуға көрсеткіштері бар және емдеуге жатқызуға не жедел емдеуге жіберілген;

9) медициналық-әлеуметтік сараптама жүргізуге жіберілген.

3. Егер Сақтандыру шарты осы баптың 2-тармағында көрсетілген тұлғалардың біріне қатысты жасалғаны анықталса, онда мұндай Сақтандыру шарты осы тұлғаға қатысты жасалмаған болып есептеледі, ал төленген сақтандыру сыйлықақысы Сақтанушыға қайтарылуға жатады.

4. Сақтандырушы сақтандыру төлемін жасамайды:

1) Сақтанушының жанама коммерциялық шығындары, жоғалған пайда түріндегі шығындар (айыппұлдар, тұрақсыздық айыбы), шығындар үшін;

2) моральдық зиян үшін.

5. Сақтандырушы келесі жағдайларда сақтандыру төлемінен бас тартуға міндетті:

1) Сақтанушының/ Сақтандырылушының/ Пайда алушының және (немесе) бенефициарлық меншік иесінің Қазақстан Республикасы Қаржы мониторингі агенттігінің ресми сайтында жарияланған терроризм мен экстремизмді қаржыландыруға байланысты, сондай – ақ жаппай қырып-жою қаруын таратуды қаржыландыруға байланысты ұйымдар мен тұлғалардың тізбесінде (бұдан әрі мәтін бойынша-ЖҚЖҚТҚ тізбесі)болуы;

- 2) Сақтанушының / Сақтандырылушының тиісті тексеру жүргізу үшін құжаттарын, сондай-ақ Сақтандырушының сұрауы бойынша қосымша ақпаратты ұсынбауы;
- 3) ақшамен және (немесе) өзге мүлікпен жасалатын операция КЖ және ТҚ мақсатында жасалады деп пайымдауға негіз болған кезде.
- 6.** Сақтандырушының сақтандыру төлемін жүзеге асырудан бас тартуы үшін мыналар да негіз бола алады:
  - 1) Сақтанушының Сақтандырушыға сақтандыру объектісі, сақтандыру тәуекелі, сақтандыру жағдайы және оның салдары туралы көрінеу жалған мәліметтерді хабарлауы;
  - 2) Сақтанушының сақтандыру жағдайы басталған кезде шығындарды азайту бойынша шараларды қасақана қабылдамауы;
  - 3) Сақтанушының Сақтандырушыға сақтандыру жағдайының басталу мән жайларын тергеуге және ол келтірген залалдың мөлшерін белгілеуге кедергі келтіруі;
  - 4) Сақтандырушыны осы Ережелерде және Сақтандыру шартында көзделген мерзімдерде сақтандыру жағдайының басталғаны туралы хабардар етпеуі;
  - 5) Сақтанушының, Сақтандырылушының сақтандыру жағдайының басталуына жауапты тұлғаға өзінің талап ету құқығынан бас тартуы, сондай-ақ Сақтандырушыға талап ету құқығының ауысуы үшін қажетті құжаттарды Сақтандырушыға беруден бас тартуы. Егер сақтандыру төлемі жүзеге асырылған болса, Сақтандырушы оны толық немесе ішінара қайтаруды талап етуге құқылы;
  - 6) сақтандыру жағдайы құзыретті органдар мен ұйымдарда (ішкі істер, өртке қарсы қызмет органдарында, медициналық мекемелерде және т.б.) құжаттамамен тіркелмеген;
  - 7) жазатайым оқиға Сақтанушының (Сақтандырылушының) оны болдырмау үшін ақылға қонымды шаралар қолданбауының, атап айтқанда белгіленген және жалпы қабылданған қауіпсіздік ережелері мен нормаларын, қауіпті объектілерді пайдалану жөніндегі нұсқаулықтарды сақтамауының, сондай-ақ қандай да бір қызмет түрлерін, оның ішінде жол қозғалысы ережелерін жүзеге асыру үшін белгіленген стандарттарды, ережелерді, заңдарды немесе ведомстволық нормативтік құжаттарды сақтамауының нәтижесі болған;
  - 8) Сақтанушының, Сақтандырылушының және / немесе Пайда алушының осы Сақтандыру ережелерінде және Сақтандыру шартында айтылған шарттар мен шектеулерді сақтамауы;
  - 9) Сақтанушы, Сақтандырылушы және/немесе Пайда алушы клиентті тиісті тексеруді жүргізу үшін қажетті құжаттарды ұсынудан бас тартқан жағдайда;
  - 10) Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген өзге де жағдайлар.
- 7.** Сақтандыру шартын жасау кезінде осы Сақтандыру ережелерінде көзделген сақтандыру жағдайларынан ерекшеліктер де, олардың бір бөлігі де көрсетілуі мүмкін, бұл жағдайда Сақтанушы жасаған сақтандыру шартына қатысты қандай ерекшеліктер қолданылатыны нақты ескертіледі.
- 8.** Сақтандыру шартының шарттарында, егер бұл Қазақстан Республикасының заңнамасына қайшы келмесе, сақтандыру төлемінен бас тарту үшін басқа да негіздер көзделуі мүмкін.
- 9.** Сақтандырушыны осы Сақтандыру ережесінде көзделген себептер бойынша Сақтанушыға сақтандыру төлемін жүзеге асырудан босату бір мезгілде Сақтандырушыны Пайда алушыға сақтандыру төлемін жүзеге асырудан босатады.
- 10.** Сақтандырушының сақтандыру төлемін жүргізуден бас тартуына Сақтанушы сотқа шағым жасауы мүмкін.

6-бап. Сақтандыру сомасын айқындау тәртібі

- 1.** Сақтандыру сомасы - сақтандыру объектісі сақтандырылған және сақтандыру жағдайы басталған кезде Сақтандырушы жауапкершілігінің шекті көлемін білдіретін ақша сомасы.
- 2.** Сақтандыру сомасы Сақтандыру шартында келісіледі.
- 3.** Сақтандыру шартында мыналар белгіленуі мүмкін:
  - 1) жауапкершіліктің жиынтық шекті көлемі, бұл жағдайда Сақтандыру шартының қолданылу кезеңіндегі барлық сақтандыру жағдайлары бойынша барлық сақтандыру төлемдерінің сомасы осы көлемнен аспауға тиіс;
  - 2) әрбір Сақтандырылушы бойынша жауапкершіліктің шекті көлемі;
  - 3) бір оқиға нәтижесінде сақтандыру жағдайларының сериясы бойынша жауапкершіліктің шекті көлемі;

- 4) әрбір сақтандыру оқиғасы бойынша бір немесе барлық сақтандыру жағдайлары бойынша жауапкершіліктің шекті көлемі;
- 5) белгіленген сомадағы жауапкершіліктің шекті көлемі және Сақтандырылушының бір сақтандыру жағдайы бойынша шығыстарының ішінара немесе толық өтемақысының мөлшері.
4. Сақтанушы сақтандыру шартының қолданылу кезеңінде Сақтандырушымен келісім бойынша қосымша сақтандыру сыйлықақысын төлей отырып, осы Сақтандыру ережелерінің талаптарында қосымша келісімді ресімдеу жолымен сақтандыру сомасын ұлғайтуға құқылы.

7-бап. Сақтандыру сыйлықақысы

1. Сақтандыру сыйлықақысы Сақтандыру шартында белгіленеді және Сақтанушы Сақтандырушыға сақтандыру төлемін жасау міндеттемесін қабылдағаны үшін төлеуге міндетті ақша сомасын білдіреді.
2. Сақтандыру шарты бойынша төленуге жататын сақтандыру сыйлықақысының мөлшері сақтандыру объектісі мен сақтандыру тәуекелінің сипатын ескере отырып, сақтандыру сомасының бірлігінен алынатын сақтандыру сыйлықақысының мөлшерлемесін айқындайтын сақтандыру тарифтеріне сәйкес есептеледі.
3. Сақтандыру сыйлықақысын Сақтанушы біржолғы немесе мерзімді сақтандыру жарналары түрінде бөліп-бөліп, қолма-қол ақшалай немесе қолма-қол ақшасыз нысанда төлеуге тиіс.

8-бап. Франшиза

1. Франшиза — сақтандыру шарттарында көзделген Сақтандырушыны белгілі бір мөлшерден аспайтын залалды өтеуден босату.
2. Сақтандыру шартында шарт қойылмайтын (шегерілетін) немесе шартты (шегерілмейтін) франшиза көзделуі мүмкін.
3. Франшиза мөлшері сақтандыру шартында келісіледі:
  - 1) шарт қойылмайтын франшиза кезінде залал барлық жағдайларда белгіленген соманы шегере отырып, өтеледі;
  - 2) шартты франшиза кезінде сақтандырушы франшизаның белгіленген мөлшерінен аспайтын залалды өтеуден босатылады, бірақ егер оның мөлшері осы сомадан көп болса, залалды толығымен өтеуге тиіс.
4. Франшиза сақтандыру сомасының пайызымен де, белгіленген сома түрінде де белгіленуі мүмкін. Франшиза мөлшері әр нақты жағдай үшін жеке келісіледі.

9-бап. Сақтандыру шартын жасау тәртібі

1. Сақтандыру шарты Сақтандырушыға жазбаша жүгіну жолымен Сақтанушының өтініш-сауалнамасы немесе Сақтандырушының Интернет-ресурсын және Сақтандырушының серіктестері болып табылатын басқа ұйымдардың интернет-ресурсын пайдалана отырып, Сақтанушы мен Сақтандырушы арасында электрондық нысанда ақпарат алмасу негізінде жасалады. Белгіленген нысандағы Сақтанушының өтініш-сауалнамасы Сақтандыру шартының ажырамас бөлігі болып табылады. Өтініште Сақтанушы Сақтандырушы қойған мәселелерге сәйкес нақты және толық мәліметтерді көрсетуге міндетті. Өтініш-сауалнамада көрсетілген ақпараттың дұрыстығы үшін Сақтанушы жауапты болады.
2. Сақтандыру шарты Сақтанушының қалауы бойынша жазбаша не электрондық нысанда жасалуы мүмкін:
  - 1) бір құжат жасау немесе
  - 2) сақтандыру полисін жасау.Сақтандыру шарты Компанияның «Қылмыстық жолмен алынған кірістерді заңдастыруға (жылыстатуға) және терроризмді қаржыландыруға қарсы іс-қимыл мақсатында ішкі бақылау қағидаларына» сәйкес тиісті тексеру жүргізу үшін қажетті құжаттар ұсынылған кезде ғана жасалуы мүмкін.
3. Сақтандырушы Сақтандыру шартын жасау үшін Сақтанушыдан (Сақтандырылушыдан) сақтандыру тәуекелін сипаттайтын қосымша құжаттар талап етілуі мүмкін. Сақтандырушы өтініш-сауалнаманың нысанын және сұрау салынатын мәліметтерін өзгертуге құқылы.

4. Сақтандыру шартын жасау кезінде Сақтанушы Сақтандырушыға сақтандыру жағдайының туындау ықтималдығын және егер бұл мән-жайлар Сақтандырушыға белгілі болмаса және белгілі болмауға тиіс болса, оның басталуынан болатын ықтимал залалдардың мөлшерін айқындау үшін елеулі маңызы бар белгілі мән-жайларды хабарлауға міндетті.
5. Сақтандырушы оның денсаулығының жай-күйін бағалау үшін сақтандыруға қабылданатын тұлғаға (Сақтандырылушыға) алдын ала медициналық тексеру жүргізуге құқылы.
6. Егер Сақтандыру шарты жасалғаннан кейін Сақтанушы Сақтандырушыға өтініш-сауалнамада және осы баптың 1-4 - тармақтарында көрсетілген мән-жайлар туралы көрінеу жалған мәліметтерді хабарлағаны анықталса, Сақтандырушы Сақтандыру шартын Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен жарамсыз деп тануды талап етуге құқылы.
7. Егер Сақтанушы жасырып қалған мән-жайлар жойылған болса, Сақтандырушы Сақтандыру шартын жарамсыз деп тануды талап ете алмайды.
8. Топтық сақтандыру кезінде бір Сақтандыру шартымен бір мезгілде Пайда алушылар болып табылатын бірнеше Сақтандырылушылар қамтылады. Топтық сақтандыру тұлғалардың белгілі бір санатын қамтитын дербестендірілген де, иесіздендірілген де болуы мүмкін. Иесіздендіріп сақтандыру кезінде Сақтандырылушылардың тобы Сақтандыру шартында сақтандыру жағдайын, оның әрбір Сақтандырылушыға қатысты зардаптарын және оған тиесілі сақтандыру төлемінің мөлшерін дараландыру үшін қажетті шамада нақтылануы тиіс.
9. Сақтандыру шарты жоғалған жағдайда Сақтандырушы Сақтанушының жазбаша өтініші негізінде Сақтандыру шартының телнұсқасын береді, одан кейін жоғалған Сақтандыру шарты жарамсыз деп есептеледі және ол бойынша сақтандыру төлемі жүргізілмейді.
10. Сақтанушы мен Сақтандырушы арасында Сақтандыру шартын жасау кезінде ҚР заңдарында көзделген барлық елеулі шарттар бойынша келісімге қол жеткізілуі тиіс, оның ішінде:
- 1) сақтандырылған тұлға туралы;
  - 2) сақтандырылған тұлғаның өмірінде сақтандыру (сақтандыру жағдайы) жүзеге асырылатын оқиғаның сипаты туралы;
  - 3) сақтандыру сомасының мөлшері туралы;
  - 4) Сақтандыру шартының қолданылу мерзімі туралы.
11. Сақтанушының бастамасы бойынша Сақтандыру шартының талаптары өзгерген кезде Сақтандырушы Сақтанушының есебінен Сақтандырылушыны медициналық тексеруден өткізуді талап ете алады.
12. Сақтандыру шартын жасау кезінде Сақтанушы Сақтандырушының факсимильдік құралдарды (факсимиле) және/немесе қолды және/немесе мөрді электрондық көшіруді пайдалана отырып Сақтандыру шартын жасасу мүмкіндігімен келіседі және мұндай Сақтандыру шартын Тараптар түпнұсқа деп таниды.
13. Сақтандыру шартын жасау кезінде Сақтанушы өзінің келісімін, сондай-ақ Сақтандырушының не үшінші тұлғаның Сақтанушының, Сақтандырылушының (Пайда алушының) дербес деректерін, дербес деректерді трансшекаралық беруді қоса алғанда, жинауға және өңдеуге келісімін растайды. Дербес деректерді сақтау мерзімін Сақтандырушы дербес деректерді одан әрі сақтаудың қажеттілігі өткенге дейін айқындайды және 10 жылды құрайды. Дербес деректерді пайдалану Қоғамның не үшінші тұлғаның Сақтандыру шартының және/немесе Қазақстан Республикасының заңнамасының талаптарын орындау мақсатында, сондай-ақ тұтастай алғанда Қоғам қызметінің мақсаттарын іске асыру үшін жүзеге асырылады.
14. Сақтандыру шартын жасау кезінде Сақтанушы өзінің келісімін, сондай-ақ Сақтандырылушының (Пайда алушының) дербес деректерді жалпы қол жетімді дербес деректер көздерінде, электрондық және өзге де деректер базаларында және картотекаларда таратуға, мұндай деректерді үшінші тұлғаларға беруді қоса алғанда, келісімін растайды.
15. Сақтандыру шартын жасау кезінде Сақтанушы өзінің келісімін, сондай-ақ Сақтандырылушының (Пайда алушының) Сақтандырушының не үшінші тұлғаның Сақтанушының, Сақтандырылушының, Пайда алушының жалпыға қолжетімді көздерінде, электрондық және өзге де деректер базаларында және картотекаларда, әлеуметтік желілерде, Интернет-ресурстарда, мобильдік қосымшаларда, сондай-ақ олардың серіктестерінің Интернет-ресурстарында, мобильдік қосымшаларында, әлеуметтік желілерінде сақталатын Сақтанушының дербес деректерін жинауға және өңдеуге келісімін растайды.

10-бап. Қосарлы сақтандыру

1. Қосарлы сақтандыру - әрқайсысымен дербес шарттар бойынша бірнеше сақтандырушыларда бір объектіні сақтандыру.
2. Қосарлы мүліктік сақтандыру кезінде Сақтандырушы Сақтанушының алдында онымен жасалған шарт шегінде жауап береді, алайда Сақтанушы не Пайда алушы барлық Сақтандырушылардан алған сақтандыру төлемдерінің жалпы сомасы нақты залалдан аспауға тиіс.
3. Сақтандыру жағдайы басталғаннан кейін қосарлы сақтандыру кезінде Сақтанушы Сақтандырушыға өзге сақтандыру компанияларында сақтандыру төлемі мәселесін реттеуге қатысты барлық мәліметтерді, оның ішінде өзге сақтандыру компанияларынан алынған сақтандыру төлемінің мөлшері туралы мәліметтерді беруге міндетті.
4. Қосарлы сақтандыру кезінде Сақтандырушы сақтандыру жағдайының белгілері бар оқиғаның себептері мен мән-жайларын анықтауға, сақтандыру жағдайының нәтижесінде келтірілген залалдардың мөлшерін басқа сақтандыру компанияларымен бірлесіп айқындауға құқылы.

11-бап. Сақтандыру шартының қолданылу мерзімі мен орны

1. Сақтандыру шарты Сақтандыру шартында көрсетілген күннен бастап күшіне енеді және тараптар үшін міндетті болады.
2. Егер Сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе, сақтандыру арқылы қорғаудың қолданылу кезеңі Сақтандыру шартының қолданылу мерзіміне сәйкес келеді.
3. Осы Сақтандыру ережелеріне сәйкес Сақтандыру шартының қолданылу орны (сақтандыру аумағы) – сақтандыру шартында көрсетілген аумаққа ғана қолданылады.

12-бап. Тараптардың құқықтары мен міндеттері

1. Сақтанушы құқылы:
  - 1) Сақтандырушыдан оның төлем қабілеттілігі және қаржылық орнықтылығы туралы ақпаратты талап етуге;
  - 2) Сақтандырушымен келісім бойынша Пайда алушыны немесе Сақтандырылушыны ауыстыруға;
  - 3) сақтандыру жағдайы басталған кезде сақтандыру төлемін, егер ол Сақтандыру шарты бойынша Пайда алушы болып табылса, осы Сақтандыру ережелерінде белгіленген тәртіппен алуға;
  - 4) осы Сақтандыру ережелерімен танысуға және олардың көшірмесін алуға.
2. Сақтанушы міндетті:
  - 1) сақтанушыға тиісті тексеру жүргізу шеңберінде Сақтандырушы сұратқан барлық құжаттарды ұсынуға;
  - 2) Сақтандыру шартын жасау кезінде Сақтандырушыға сақтандыру тәуекелін бағалау және Сақтандырушының Сақтандыру шартын жасау туралы шешім қабылдауы үшін елеулі маңызы бар өзіне белгілі барлық мән-жайлар туралы хабарлауға;
  - 3) Сақтандыру шартында белгіленген мөлшерде, тәртіппен және мерзімде сақтандыру сыйлықақысын төлеуге;
  - 4) Сақтандырылушылардың назарына сақтандыру шарттарын жеткізуге;
  - 5) Сақтандыру шартының шарттарын орындауға (Сақтандырылушылардың Сақтандыру шартын бұзуы Сақтанушының өзі Сақтандыру шартын бұзған деп есептеледі);
  - 6) Сақтандыру шартының қолданылу кезеңінде, егер бұл өзгерістер сақтандыру тәуекелінің ұлғаюына елеулі әсер етуі мүмкін болса, Сақтандыру шартын жасау кезінде Сақтандырушыға хабарланған мән-жайларда өзіне белгілі болған елеулі өзгерістер туралы Сақтандырушыға дереу жазбаша хабарлауға;
  - 7) осы Сақтандыру ережелерінің 14 - бабы 2-тармағының б) тармақшасында белгіленген мерзімдер мен тәртіппен сақтандыру жағдайының белгілері бар және/немесе салдары сақтандыру жағдайының басталуы мүмкін оқиғаның басталғаны туралы Сақтандырушыға хабарлауға;
  - 8) сақтандыру жағдайынан шығынның алдын алу немесе азайту бойынша шаралар қабылдауға;
  - 9) Сақтандырушыға сақтандыру жағдайының себептері, барысы мен салдары, келтірілген залалдың сипаты мен мөлшері туралы осы Сақтандыру ережелерінің 14-бабының 2-тармағында белгіленген тәртіппен жорамалдауға мүмкіндік беретін барлық қолда бар ақпаратты беруге;

10) Сақтандырушы талап еткен жағдайда Сақтандырылушының денсаулығының нақты жай күйін бағалау үшін оның зерттеп-қарауын қамтамасыз етуге;

11) Сақтанушы Сақтандырылушыдан (Пайда алушыдан) Сақтандырушының не үшінші тұлғаның Сақтандырылушының (Пайда алушының) дербес деректерін өңдеуге, оның ішінде дербес деректерді трансшекаралық беруге, сондай-ақ дербес деректерді жалпыға қолжетімді дербес деректер көздерінде, электрондық және өзге де деректер базаларында және картотекаларда таратуға, осындай деректерді үшінші тұлғаларға беруді қоса алғанда, жазбаша келісімін талап етуге;

12) Сақтанушы Сақтандырылушының (Пайда алушының) Сақтандырушының немесе үшінші тұлғаның Сақтандырылушының (Пайда алушының) дербес деректерін өңдеуге келісімінің болмауы үшін, дербес деректерді трансшекаралық беруге және дербес деректерді жалпыға қолжетімді дербес деректер көздерінде, электрондық және өзге де деректер базаларында және картотекаларда таратуға келісімнің болмауы жағдайларын қоса алғанда, мұндай деректерді үшінші тұлғаларға беруге келісімнің жоқтығын қоса алғанда, жауап береді.

3. Сақтандырушы құқылы:

1) Сақтанушыдан клиенттерге тиісті тексеру жүргізу үшін қажетті құжаттарды талап етуге;

2) Сақтанушы ұсынған ақпарат пен құжаттарды, сондай-ақ Сақтанушының (Сақтандырылушының) Сақтандыру шартының талаптары мен шарттарын сақтауын тексеруге;

3) сақтандыру жағдайының белгілері бар оқиғаның себептері мен мән-жайларын өз бетінше анықтауға, оның ішінде құзыретті органдарға сұрау салулар жіберуге;

4) Сақтанушыдан немесе Сақтандырылушыдан сақтандыру жағдайының фактісін, оның туындау мән-жайларын анықтау үшін қажетті ақпарат пен құжаттарды осы Сақтандыру ережесінде белгіленген тәртіппен талап етуге;

5) оқиға сақтандыру жағдайы деп танылмаған, Сақтанушы (Сақтандырылушы) Сақтандыру шартының шарттарын орындамаған жағдайда, бұл туралы Сақтанушыны (Сақтандырылушыны/Пайда алушыны) жазбаша хабардар ете отырып, сақтандыру төлемінен бас тартуға;

6) тәуекелдің туындауына ықпал ететін мән-жайлардың болуын кез келген уақытта инспекциялауға және тексеруге;

7) Сақтандырылушының нақты денсаулық жағдайын бағалау үшін оған тексеру жүргізуге;

8) Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген өзге де әрекеттерді жасауға.

4. Сақтандырушы міндетті:

1) Сақтанушыны Сақтандыру ережесімен таныстыруға;

2) сақтандыру жағдайы басталған кезде осы Сақтандыру ережесінде/Сақтандыру шартында белгіленген мөлшерде, тәртіппен және мерзімдерде сақтандыру төлемін жүргізуге;

3) Сақтанушыға (Сақтандырылушыға) сақтандыру жағдайы кезінде шығындарды азайту үшін жұмсалған шығыстарды өтеуге;

4) сақтандыру жағдайы туралы хабарламаны тіркеуге;

5) сақтандыру құпиясын қамтамасыз етуге;

6) мынадай жағдайларда сақтандыру төлемінен бас тартуға:

- Сақтанушының/Сақтандырылушының/Пайда алушының және (немесе) бенефициарлық меншік иесінің Қазақстан Республикасы Қаржы мониторингі агенттігінің ресми сайтында жарияланған, сондай-ақ ЖКЖҚТҚ тізбесіне енгізілген терроризмді және экстремизмді қаржыландырумен байланысты ұйымдар мен тұлғалардың тізбесінде болуы;

- Сақтанушының/Сақтандырылушының тиісті тексеру жүргізу үшін құжаттарды, сондай-ақ Сақтандырушының сұрау салуы бойынша қосымша ақпаратты ұсынбауы;

- ақшамен және (немесе) өзге мүлікпен жасалатын операция КЖ және ТҚ мақсатында жасалады деп пайымдауға негіз болған кезде;

7) 15 (он бес) жұмыс күні ішінде Сақтанушының (Сақтандырылушының) немесе осы Сақтандыру ережелерінде көзделген құжаттар ұсынылмаған жағдайда Пайда алушы болып табылатын өзге тұлғаның жетіспейтін құжаттары туралы жазбаша хабардар етуге.

5. Осы бап тараптарының құқықтары мен міндеттерінің тізбесі түпкілікті болып табылмайды, тараптардың жекелеген міндеттері осы Сақтандыру ережесінің басқа баптарында көзделген.

13-бап. Сақтандыру шартының қолданылуы кезеңінде сақтандыру тәуекелінің ұлғаю салдары

1. Сақтандыру шартының қолданылу кезеңінде Сақтанушы (Сақтандырылушы), егер бұл өзгерістер сақтандыру тәуекелінің ұлғаюына елеулі әсер етуі мүмкін болса (сақтандыру аумағы, қызмет түрі, Сақтанушыда (Сақтандырылушыда) сақтандыру жағдайларынан ерекшеліктер тізіміне енгізілген қандай да бір ауруды анықтау), Сақтандыру шартын жасау кезінде Сақтандырушыға хабарланған мән-жайларда өзіне белгілі болған елеулі өзгерістер туралы сақтандырушыға дереу жазбаша хабарлауға міндетті.
2. Сақтандыру тәуекелінің ұлғаюына әкеп соғатын мән-жайлар туралы хабардар етілген Сақтандырушы Сақтандыру шартын қайта жасауды² және сақтандыру тәуекелінің ұлғаюына пропорционалды түрде қосымша сақтандыру сыйлықақысын төлеуді талап етуге құқылы.
3. Егер Сақтанушы немесе Сақтандырылушы Сақтандыру шартын қайта жасауға немесе сақтандыру сыйлықақысын қосымша төлеуге қарсылық білдірсе, Сақтандырушы Сақтандыру шартын бұзуды талап етуге құқылы.
4. Сақтанушы немесе Сақтандырылушы осы баптың 1-тармағында көзделген міндетті орындамаған кезде Сақтандырушы шартты бұзуды және шартты бұзудан келтірілген залалдарды өтеуді талап етуге немесе сақтандыру жағдайы басталған кезде сақтандыру төлемінің мөлшерін сақтандыру тәуекелінің ұлғаюына мөлшерлес азайтуға не сақтандыру төлемінен бас тартуға құқылы.
5. Егер сақтандыру тәуекелінің ұлғаюына әкеп соғатын мән-жайлар жойылған болса, Сақтандырушының шартты бұзуды талап етуге құқығы жоқ.

14-бап. Сақтанушының (Сақтандырылушының) сақтандыру жағдайы басталған кездегі іс-әрекеттері

1. Сақтандыру жағдайының басталуын, сондай-ақ оларға келтірілген шығындарды дәлелдеу Сақтанушыға (Сақтандырылушыға, Пайда алушыға) жүктеледі.
2. Сақтандыру жағдайының белгілері бар және/немесе сақтандыру жағдайының басталуы салдарынан болуы мүмкін оқиға басталған кезде Сақтанушы (Сақтандырылушы) міндетті:
  - 1) наразылық білдіруге себеп болуы мүмкін оқиғаға байланысты шығындарды азайту үшін қалыптасқан жағдайда ақылға қонымды және қолжетімді шараларды дереу қабылдауға;
  - 2) қажетті қызметтерді алу үшін тиісті медициналық мекемеге жүгінуге;
  - 3) орын алған оқиға туралы дереу хабарлауға және құзыретті органдар мен ұйымдарда оқиғаны құжатпен тіркеуге (қолданыстағы заңнамаға сәйкес ішкі істер органдары, өртке қарсы қызметтер, ТЖ жөніндегі органдар, медициналық мекемелер және басқа да құзыретті органдар мен ұйымдар);
  - 4) сақтандырушының өкіліне сақтандырушы тағайындаған дәрігерді тарта отырып, жазатайым оқиғадан зардап шеккен сақтандырылушыны тексеруге мүмкіндік беруге.
  - 5) құзыретті органдарда оқиғаны құжаттамалық ресімдеуді қамтамасыз етуге;
  - 6) дереу, бірақ сақтандыру жағдайы басталған кезден бастап күнтізбелік 15 (он бес) күннен кешіктірмей бұл туралы сақтандырушыға жазбаша хабарлауға. Егер сақтандырылушының қайтыс болуы сақтандыру жағдайы болып табылса, онда сақтандырушыға сақтандыру жағдайы туралы хабарлау міндеті сақтанушыға, ал егер ол бір мезгілде сақтандырылушы болса, онда оның туыстары мен жақындарына не пайда алушыға жүктеледі (бұл жағдайда Сақтандырушыны хабардар ету мерзімі күнтізбелік 30 (отыз) күнге дейін ұзартылады);
  - 7) Қоғам белгілеген нысанда залалдың туындау мән-жайларын көрсете отырып, сақтандыру жағдайының басталуы туралы жазбаша өтініш, сондай-ақ сақтандыру жағдайының себептерін анықтау және залалдың мөлшерін айқындау үшін қажетті құжаттар беруге;
  - 8) сақтандыру оқиғасына байланысты мәселелер бойынша дәрігерді сақтандырушының алдында медициналық құпияны сақтаудан босататын жазбаша міндеттеме беруге.
3. Егер Сақтандырылушының қайтыс болуы сақтандыру жағдайы болып табылса, онда Сақтандырушыны сақтандыру жағдайы туралы хабардар ету міндеті Сақтанушыға, ал егер ол бір мезгілде Сақтандырылушы болса, онда оның туыстары мен жақындарына не пайда алушыға жүктеледі.
4. Сақтандырушыны сақтандыру жағдайының белгілері бар және/немесе сақтандыру жағдайының басталуы салдарынан болуы мүмкін оқиғаның басталғаны туралы келісілген мерзімде хабардар етпеу, егер Сақтанушының (Сақтандырылушының) дәлелді себептермен көрсетілген іс-әрекеттерді орындауға

² «Қайта жасау» - қолданыстағы Сақтандыру шартын бұзу және жаңа Сақтандыру шартын жасау

мүмкіндігі болмаса және оны құжатпен растаса, оған сақтандыру төлемінен жазбаша түрде бас тарту құқығын береді.

5. Сақтандыру шартында сақтандыру жағдайы басталған кезде Сақтанушының іс-әрекетінің басқа да шарттары көзделуі мүмкін.

15-бап. Сақтандыру жағдайының басталғанын және шығындар мөлшерін растайтын құжаттардың тізбесі

1. Сақтандыру төлемін Сақтандырушы Сақтандырылушыға (Пайда алушыға) Сақтанушының (Сақтандырылушының немесе Пайда алушының) сақтандыру жағдайы туралы жазбаша өтініші және сақтандыру жағдайы туралы акт негізінде жүргізеді.

2. Сақтандыру жағдайының басталуын, сондай-ақ оларға келтірілген шығындарды дәлелдеу Сақтанушыға, Пайда алушыға, Сақтандырылушыға жүктеледі.

3. Сақтанушы/Сақтандырылушы/Пайда алушы мынадай құжаттар тізбесін ұсынуы қажет:

1) Сақтандырушының нысаны бойынша сақтандыру жағдайы туралы өтініш;

2) Өтініш берушінің жеке басын растайтын құжаттар:

- туу туралы куәлік (16 жасқа дейінгі адамдар үшін) немесе төлқұжат;

- өтініш берушінің жеке куәлігі/птөлқұжаты/тұруға ықтиярхаты, немесе

- сақтандыру компаниясында іс жүргізу және сақтандыру төлемін алу құқығына сенімхаттың түпнұсқасы (заңды тұлға үшін немесе пайда алушының мүдделерін білдірген жағдайда);

3) Сақтандыру жағдайының болуын және келтірілген залалдардың мөлшерін растайтын құжаттар:

а) осы Сақтандыру ережесінің 4-бабы 3-тармағының 1) -2) тармақшаларында көрсетілген сақтандыру жағдайы басталған жағдайда:

1) Сақтандыру шартының түпнұсқасы (телнұсқасы);

2) Сақтанушының, Сақтандырылушының, Пайда алушының жеке басын куәландыратын құжаттар;

3) науқастың амбулаториялық картасынан шығару эпикризі, ауру тарихынан үзінді көшірме, травмалық пункттен медициналық анықтама немесе Сақтандырылушыға көрсетілген медициналық көмекті растайтын және/немесе емдеу мекемесінің мөрімен расталған жарақаттың нақты сипаттамасы мен сипатын қамтитын басқа да медициналық құжаттар;

4) қажет болған жағдайда - рентген түсірілімі немесе оның сипаттамасы;

5) Сақтандырылушыға келтірілген сақтандыру жағдайының белгілері бар оқиғаның басталғанын растайтын құзыретті органдардың (ұйымдардың) құжаттары (өрт сөндіру қызметтері, полиция, төтенше жағдайлар органдары);

6) сақтандыру жағдайының мән-жайларына, оның себептеріне, Сақтандырылушыға келтірілген залалдың мөлшеріне қатысты құжаттар (түпнұсқалары немесе куәландырылған көшірмелері) (жазатайым оқиға туралы акт);

7) Пайда алушының сақтандыру төлемін аудару үшін банктік деректемелері.

б) осы Сақтандыру ережесінің 4-бабы 3-тармағының 3) тармақшасында көрсетілген сақтандыру жағдайы басталған жағдайда:

1) Сақтандыру шартының түпнұсқасы (телнұсқасы);

2) Сақтанушының, Сақтандырылушының, Пайда алушының жеке басын куәландыратын құжаттар;

3) науқастың амбулаториялық картасынан шығару эпикризі, ауру тарихынан үзінді көшірме, травмалық пункттен медициналық анықтама немесе Сақтандырылушыға көрсетілген медициналық көмекті растайтын және/немесе жарақаттың нақты сипаттамасы мен сипатын қамтитын, мүгедектік алу үшін негіз болып табылатын диагнозы көрсетілген, емдеу мекемесінің мөрімен расталған басқа да медициналық құжаттар, өндірістегі жазатайым оқиға туралы акт (егер жазатайым оқиға өндірісте болса);

4) мүгедектігі бар адам/мүгедек бала санатын беру туралы медициналық-әлеуметтік сараптаманың (МӘС) қорытындысы;

5) Сақтандырылушыға келтірілген сақтандыру жағдайының белгілері бар оқиғаның басталғанын растайтын тиісті құзыретті мемлекеттік және өзге де органдардан (өрт сөндіру қызметтері, полиция, төтенше жағдайлар органдары, сот, ТЖМ және т.б.) құжаттар;

6) сақтандыру жағдайының мән-жайларына, оның себептеріне, Сақтандырылушыға келтірілген залалдың мөлшеріне қатысты құжаттар (түпнұсқалары немесе куәландырылған көшірмелері) (жазатайым оқиға туралы акт);

7) Пайда алушының сақтандыру төлемін аудару үшін банктік деректемелері;

8) жазбаша немесе сканерленген нұсқадағы қарыз шарты бойынша борыш қалдығының мөлшері туралы банктен анықтама (хат).

в) осы Сақтандыру ережесінің 4-бабы 3-тармағының 4) -5) тармақшаларында көрсетілген сақтандыру жағдайы басталған жағдайда:

1) Сақтандырылушының қайтыс болу себебі туралы деректерді қамтитын заңнамалық немесе нормативтік актілерде көзделген құжаттың көшірмесі (сот-медициналық сараптаманың қорытындысы, қайтыс болу себептері туралы анықтама және т.б.);

2) қайтыс болғаны туралы куәліктің немесе EGOV анықтамасының нотариалды куәландырылған көшірмесі;

3) егер Сақтандырушы оларды талап еткен жағдайда патологиялық-анатомиялық зерттеу нәтижелері;

4) тиісті құзыретті мемлекеттік органдардың өртке қарсы және құқық қорғау органдарының құжаттары және т. б.) сақтандыру жағдайының белгілері бар оқиғаның басталғанын растайтын құжаттар;

5) коронавирустық инфекциядан (COVID-19) туындаған тыныс алу жолдарының жіті инфекциясы себебінен сақтандырылушы қайтыс болған жағдайда - полимеразды тізбекті реакция (ПТР)әдісімен зерттеумен расталған Сақтандырылушыда аурудың болу фактісін растайтын Құзыретті зертхананың қорытындысы;

6) қарыз шарты бойынша борыш қалдығының мөлшері туралы банктен жазбаша немесе сканерленген нұсқадағы анықтама (хат);

7) Сақтандыру шартының түпнұсқасы (телнұсқасы);

8)Сақтандырылушының мұрагерлік құқығын растайтын құжаттар (қажет болған жағдайда);

9) Сақтанушының, Пайда алушының жеке басын куәландыратын құжаттар;

10) науқастың картасынан шығару эпикризі, ауру тарихынан үзінді көшірме, травмалық пункттен медициналық анықтама немесе Сақтандырылушыға көрсетілген медициналық көмекті растайтын және/немесе жарақаттың нақты сипаттамасы мен сипатын қамтитын, Сақтандырылушының қайтыс болуына себеп болған диагнозы көрсетілген, емдеу мекемесінің мөрімен расталған басқа да медициналық құжаттар;

11) сақтандыру жағдайының мән-жайларына, оның себептеріне, залал мөлшеріне қатысты құжаттар (түпнұсқалары немесе куәландырылған көшірмелері) (жазатайым оқиға туралы акт);

12) Пайда алушының сақтандыру төлемін аудару үшін банктік деректемелері.

г) Осы Сақтандыру ережесінің 4-бабы 3-тармағының 6) -7) тармақшаларында көрсетілген сақтандыру жағдайы басталған жағдайда:

1) жұмыс берушінің мөрімен расталған бұйрықтың көшірмесі (мөр болған кезде) немесе компанияның бірінші басшысы бекіткен қызметкерлердің санын немесе штатын қысқарту туралы бұйрықтың көшірмесі;

2) компанияның бас бухгалтері мен бірінші басшысы бекіткен Сақтандырылушыға қысқартылғаны үшін жүзеге асырылған өтемақы туралы анықтама;

3) жұмыс берушінің мөрімен расталған көшірмесі (мөр болған кезде) немесе жұмыс берушінің уәкілетті органның қызметкерлердің санын немесе штатын қысқарту туралы жазбаша хабарламасының көшірмесі;

4) жұмыс берушінің мөрімен расталған көшірмелер (мөр болған кезде) немесе жұмыс берушінің қайта ұйымдастырылғанын растайтын құжаттардың көшірмесі (жұмыс берушінің уәкілетті органының қайта ұйымдастыру туралы шешімі, бұйрығы);

5) жұмыс берушінің мөрімен расталған көшірмесі немесе жұмыс берушіні мәжбүрлеп тарату туралы заңды күшіне енген сот шешімінің көшірмесі;

6) Жұмыс беруші куәландырған Сақтандырылушының еңбек шартын бұзу туралы өтінішінің көшірмесі;

7) Сақтандырушыға құжаттарды тапсыру күніне Жұмыспен қамту орталығына есепке қою туралы анықтама;

8) Қарыз шарты және қарыз шарты бойынша өтеу кестесі.

д) Осы Сақтандыру ережесінің 4-бабы 3-тармағының 8) тармақшасында көрсетілген сақтандыру жағдайы басталған жағдайда:

1) жұмыс берушінің еңбек шартын (бұдан әрі - ЖЕШ) бұзу туралы бұйрығы;

2) Сақтандырылушының Жұмыс беруші растаған ЖЕШ бұзу туралы өтінішінің көшірмесі;

3) Қарыз шарты және қарыз шарты бойынша өтеу кестесі.

е) Осы Сақтандыру ережесінің 4-бабы 3-тармағының 6) -8) тармақшаларында көрсетілген сақтандыру жағдайы басталған жағдайда:

- 1) қолданыстағы жеке зейнетақы шотында ЖЕШ бұзылған сәттен бастап соңғы өткен 2 ай үшін зейнетақы аударымдарының жоқтығы туралы зейнетақы қорынан анықтама;
- 2) Сақтандырушыға құжаттарды тапсыру күніне Жұмыспен қамту орталығында есепке қою туралы анықтама.
4. Сақтандырушының талап етуі бойынша Сақтанушы белгіленген нысандағы Өтінішті беруге міндетті, оған сәйкес ол Сақтандырылушыны бақылаған және тексерген дәрігерлерді дәрігерлік құпияны сақтаудан босатады.
5. Сақтандыру төлемі мөлшерінің есебін қамтитын сақтандыру жағдайы туралы актіні Сақтандырушы немесе ол уәкілеттік берген тұлға ұсынылған құжаттардың негізінде жасайды. Сақтанушының (Пайда алушының) сақтандыру жағдайы туралы актімен танысуға құқығы бар.

16-бап. Сақтандыру төлемін жүзеге асырудың тәртібі мен шарттары

1. Сақтанушыдан (Сақтандырылушыдан немесе Пайда алушыдан) сақтандыру жағдайының басталғаны туралы жазбаша хабарлама алғаннан кейін Сақтандырушы мынадай іс-қимылдарды жүзеге асырады:
  - 1) сақтандыру жағдайының белгілері бар оқиғаның басталу фактісін анықтайды; Сақтанушының (Сақтандырылушының немесе Пайда алушының) өтінішінде келтірілген мәліметтердің сәйкестігін тексереді; салдарынан залал келтірілген оқиғаның туындау фактісі мен себептерін айқындайды; сарапшыларды, апаттық комиссарларды тарту қажеттігін айқындайды, өзге де іс-әрекеттерді жүзеге асырады;
  - 2) оқиға сақтандыру жағдайы деп танылған кезде сақтандыру төлемінің мөлшерін айқындайды, сақтандыру жағдайы туралы акт жасайды, Сақтанушыға (Сақтандырылушыға, Пайда алушыға) осы Сақтандыру ережесінің 17-бабында айтылған мерзімде танысуға ұсынады.
2. Осы Кодексте көрсетілген сақтандыру жағдайлары басталған кездегі сақтандыру төлемі:
  - 1) Осы Сақтандыру ережесінің 4-бабы 3-тармағының 1) тармақшасында сақтандыру төлемінің мөлшерін есептеу «Сақтандырылушы жарақат алған кезде сақтандыру төлемдерінің мөлшерін айқындау кестесі» бойынша (№ 1 қосымша) жүргізіледі.
  - 2) осы Сақтандыру ережесінің 4-бабы 3-тармағының 2) тармақшасында сақтандыру төлемінің мөлшері Сақтандыру шартында көрсетіледі.
  - 3) осы Сақтандыру ережесінің 4-бабы 3-тармағының 3) -5) тармақшаларында сақтандыру жағдайы басталған күнгі негізгі борыш сомасынан аспайтын мөлшерде (сақтандыру сомасынан пайызбен) жүзеге асырылады:
    - I топтағы мүгедектік белгіленген жағдайда - 80%;
    - II топтағы мүгедектік белгіленген жағдайда - 60%;
    - III топтағы мүгедектік белгіленген жағдайда - 40%;
    - қайтыс болған кезде - 100%;
  - 4) Осы Сақтандыру ережесінің 4-бабы 3-тармағының 6) -7) тармақшаларында Сақтандырылушы Халықты жұмыспен қамту орталығына өтініш жасаған күннен бастап екі ай мерзімнен кейін 30 (отыз) күнтізбелік күн өткеннен кейін жұмысқа орналаспаған жағдайда бір мезгілде жүзеге асырылады. Сақтандыру төлемі Банк пен Сақтандырылушы арасында жасалған қарыз шарты бойынша берешекті өтеу кестесіне сәйкес белгіленген қатарынан үш ай үшін қарызды өтеуге арналған кезекті транш (негізгі борыш сомасы) мөлшерінде белгіленеді;
  - 5) осы Сақтандыру ережесінің 4-бабы 3-тармағының 8) тармақшасында Сақтандырылушы жұмысқа орналаспаған жағдайда Халықты жұмыспен қамту орталығына өтініш жасаған күннен бастап екі ай мерзімнен кейін күнтізбелік 30 (отыз) күн өткен соң бір мезгілде жүзеге асырылады. Сақтандыру төлемі Банк пен Сақтандырылушы арасында жасалған қарыз шарты бойынша берешекті өтеу кестесіне сәйкес белгіленген қатарынан екі айға қарызды өтеуге арналған кезекті транш (негізгі борыш сомасы) мөлшерінде белгіленеді.
3. Қарыз алушының Сақтандыру шарты бойынша сақтандыру төлемі Пайда алушыға осы Сақтандыру ережесінің 4-бабы 3-тармағының 6) -8) тармақшаларында көрсетілген сақтандыру жағдайларын қоспағанда, пайыздарды, сыйақыларды, өсімпұлдарды (айыппұлдарды, тұрақсыздық айыбын) қоспағанда, сақтандыру жағдайы басталған күнгі Қарыз шарты бойынша сақтандырылған негізгі борыш сомасы мөлшерінде жүзеге асырылады. Егер сақтандыру жағдайы басталған күнге қарыз шарты бойынша Сақтандырылушының негізгі борышының нақты қалдығы нөлге тең болған жағдайда, онда

Сақтандырушы сақтандыру жағдайы басталған тиісті кезеңге қарыз шарты бойынша өтеу кестесіне сәйкес негізгі борыш қалдығының сомасына тең мөлшерде біржолғы сақтандыру төлемін жүргізеді. Сақтандыру төлемінің мөлшері осы Сақтандыру ережесінің 4-бабы 3-тармағының 6) -8) тармақшаларында көрсетілген сақтандыру жағдайлары бойынша Пайда алушыға Сақтандыру шартының «Сақтандыру сомасы» тармағында көрсетілген мөлшерде жүзеге асырылады.

4. Сақтандырушы сақтандыру төлемін жүзеге асыру туралы шешім қабылдау үшін Сақтанушы/Сақтандырылушы Сақтандырушыға осы Сақтандыру ережесінің шарттарына сәйкес сақтандыру төлемін жүзеге асыру туралы немесе сақтандыру төлемінен бас тарту туралы шешім қабылдау үшін қажетті құжаттарды көрсетуге міндетті.

5. Егер сақтандыру жағдайлары бойынша жүргізілген сақтандыру төлемін жүзеге асырғаннан кейін жалпы еңбек ету қабілетінен тұрақты айырылу (мүгедектік) сол жазатайым оқиғадан туындаған мүгедектіктің үлкен тобы не Сақтандырылушының қайтыс болуы берілсе, онда сақтандыру жағдайы бойынша жүргізілген сақтандыру төлемінің мөлшері бұл жағдайда төленуге жататын сақтандыру төлемінен ұсталады.

6. Егер «Сақтандырылушының жарақаты» не «Сақтандырылушының жалпы еңбек ету қабілетінен уақытша айырылуы» сақтандыру жағдайлары бойынша жүргізілген сақтандыру төлемін жүзеге асырғаннан кейін жарақат алу немесе жалпы еңбек ету қабілетінен уақытша айырылу нәтижесінде жалпы еңбек ету қабілетінен тұрақты айырылу туындаса (мүгедектік) не сол жазатайым оқиғадан Сақтандырылушының қайтыс болуы, онда «Сақтандырылушының жарақаты» немесе «Сақтандырылушының жалпы еңбек ету қабілетінен уақытша айырылуы» сақтандыру жағдайы бойынша жүргізілген сақтандыру төлемінің мөлшері бұл жағдайда төленуге тиісті сақтандыру төлемінен ұсталады.

7. Сақтандыру шартының қолданылу кезеңінде болған бір немесе бірнеше сақтандыру жағдайларының салдары үшін Сақтандырылушыға сақтандыру төлемінің жалпы сомасы әрбір Сақтандырылушыға белгіленген жалпы сақтандыру сомасынан аспауға тиіс.

8. Сақтанушының (Сақтандырылушының) шығындарды болдырмау немесе азайту мақсатында шеккен шығыстары, егер мұндай шығыстар Сақтандырушының нұсқауларын орындау үшін қажет болса немесе жүргізілсе, тіпті тиісті шаралар сәтсіз болса да, Сақтандырушының өтеуіне жатады.

9. Сақтанушының (Сақтандырылушының) шығындарды болдырмау немесе азайту мақсатында шеккен шығыстары нақты мөлшерде өтеледі, алайда сақтандыру төлемі мен шығыстар өтемақысының жалпы сомасы әрбір Сақтандырылушыға сақтандыру сомасынан аспауы үшін өтеледі. Егер шығыстар Сақтандырушының нұсқауларын Сақтанушының орындауы нәтижесінде туындаған болса, олар сақтандыру сомасына қатыссыз толық мөлшерде өтеледі.

10. Сақтандырушы ықтимал шығындарды азайту үшін Сақтанушының қасақана оған ақылға қонымды және қолжетімді шаралар қолданбауы салдарынан туындаған шығындар бөлігінде сақтандыру төлемін жүзеге асырудан босатылады.

17-бап. Сақтандыру төлемі немесе сақтандыру төлемінен бас тарту туралы шешім қабылдау мерзімі

1. Сақтандырушы барлық қажетті құжаттарды алғаннан кейін он жұмыс күні ішінде сақтандыру төлемі не сақтандыру төлемінен бас тарту туралы шешім қабылдайды, ол туралы Сақтанушыға (Сақтандырылушыға/Пайда алушыға) жазбаша хабарлайды.

2. Сақтандырушы Пайда алушыға сақтандыру төлемін осы Сақтандыру ережесіне сәйкес ол сақтандыру төлемі туралы шешім қабылдағаннан кейін он жұмыс күні ішінде жүзеге асырады.

3. Сақтандырушының сақтандыру төлемін жүргізуден бас тартуына Сақтанушы (Сақтандырылушы немесе Пайда алушы) сотқа шағым жасауы мүмкін.

4. Сақтандырушы Сақтанушыға сақтандыру төлемінен толық немесе ішінара бас тартуға құқылы, егер сақтандыру жағдайы мыналардың салдарынан орын алған болса:

1) Сақтанушының, Сақтандырылушының немесе Пайда алушының сақтандыру жағдайының туындауына бағытталған не оның басталуына ықпал ететін қасақана іс-әрекеттері, қажетті қорғаныс және аса қажеттілік жағдайында жасалған іс-әрекеттерді қоспағанда;

2) Сақтанушының, Сақтандырылушының немесе Пайда алушының сақтандыру жағдайымен себепті байланыстағы қасақана қылмыстар немесе әкімшілік құқық бұзушылықтар деп танылған іс-әрекеттері;

3) психикалық ауру, нашақорлық, алкогольдік психоз және т.б.

5. Сақтандырушының сақтандыру төлемін жүзеге асырудан бас тартуына мыналар негіз болуы мүмкін:
- 1) Сақтанушының Сақтандырушыға сақтандыру объектісі, сақтандыру тәуекелі, сақтандыру жағдайы және оның салдары туралы көрінеу жалған мәліметтер хабарлауы;
  - 2) Сақтанушының сақтандыру жағдайынан болатын залалды азайту жөнінде қасақана шаралар қолданбауы;
  - 3) Сақтанушының, Сақтандырылушының өзіне қасақана дене жарақатын салуы немесе Сақтандырылушының, оның ішінде аффект, алкогольдік психоз жағдайындағы немесе қандай да бір психикалық ауруы бар адамның қасақана дене жарақатын салуы;
  - 4) Сақтанушының Сақтандырушыға сақтандыру жағдайының басталу мән-жайларын тексеруге және оларға келтірілген залалдың мөлшерін белгілеуге кедергі жасауы;
  - 5) оқиғаны сақтандыру жағдайы деп танымау;
  - 6) егер Сақтанушының (Сақтандырылушының) дәлелді себеппен көрсетілген іс-әрекеттерді орындау мүмкіндігі болмаған және оны құжатпен растаған жағдайларды қоспағанда, сақтандыру жағдайы туралы уақытылы хабарламау;
  - 7) Сақтанушы (Сақтандырылушы немесе Пайда алушы) немесе оның өкілі, бенефициарлық меншік иесі Қазақстан Республикасы Қаржы мониторингі агенттігінің ресми сайтында жарияланған терроризмді және экстремизмді қаржыландырумен байланысты ұйымдар мен тұлғалардың тізбесіне, сондай-ақ ЖҚЖҚТҚ тізбесіне енгізілген);
  - 8) Сақтанушының/Сақтандырылушының тиісті тексеру жүргізу үшін құжаттарды, сондай-ақ Сақтандырушының сұрау салуы бойынша қосымша ақпаратты ұсынбауы;
  - 9) ақшамен және (немесе) өзге мүлікпен операция КЖ және ТҚ мақсатында жасалады деп пайымдауға негіздер болған кезде;
  - 10) Сақтандыру шартын жасау күніне Сақтандырылушыда COVID-19 коронавирусы инфекциясынан туындаған аурудың болуы;
  - 11) Сақтанушының медициналық органдарға уақытылы жүтінбеуі;
  - 12) Сақтандырылушыда COVID-19-ның болуына қарамастан өзге де созылмалы аурулар болған кезде Сақтандырылушының қайтыс болуы және қайтыс болу себебі туралы уәкілетті органдардың қорытындысы;
  - 13) Сақтандырылушының осы Сақтандыру ережесінде және/немесе ҚР заңнамасында көзделген міндеттерін, дәрігердің нұсқамаларын бұзуы;
  - 14) егер Сақтанушы сақтандыру арқылы қорғаудың қолданылу кезеңінде COVID-19 коронавирусы инфекциясынан туындаған өз ауруын уәкілетті органдардан, ұйымдардан жасырса және емделу шараларын қабылдамаса;
  - 15) егер сақтандыру жағдайы белгілеріне ие оқиға Сақтандыру шартында көрсетілген сақтандыру аумағынан тыс жерде болса;
  - 16) егер сақтандыру жағдайы белгілеріне ие оқиға Сақтандыру шартында көрсетілген Сақтандыру шартының қолданылу кезеңінен тыс болса.
6. Сақтандырушыны осы баптың 4, 5-тармақтарында көзделген себептер бойынша Сақтанушының алдындағы сақтандыру жауапкершілігінен босату бір мезгілде Сақтандырушыны Сақтандырылушыға немесе Пайда алушыға сақтандыру төлемін жүзеге асырудан босатады.
7. Сақтандыру жағдайының басталғанын және шығындар мөлшерін растайтын құжаттарды қабылдаған Сақтандырушы Сақтанушыға ұсынылған құжаттардың тізбесін көрсете отырып, анықтама береді.

18-бап. Сақтандыру шартын тоқтату шарттары

1. Тараптардың Сақтандыру шартының қолданылуын мерзімінен бұрын тоқтату ниеті туралы Сақтандыру шартын мерзімінен бұрын бұзуға құқығы бар, тараптар Сақтандыру шартын тоқтатудың болжамды күніне дейін кемінде күнтізбелік 30 (отыз) күн бұрын бір-бірін хабардар етуге міндетті.
2. Осы Сақтандыру ережесінде Сақтандыру шартының қолданылуын тоқтатудың мынадай жағдайлары көзделген:
  - 1) оның қолданылу мерзімінің аяқталуы;
  - 2) Сақтанушы болып табылмайтын Сақтанушы (сақтандыру жағдайы болып табылмайтын мән-жайлар бойынша) оның ауыстырылуы болмаған кезде қайтыс болған;
  - 3) Сақтандырушының сақтандыру шарты бойынша сақтанушы алдындағы міндеттемелерін толық көлемде орындауы;

- 4) Сақтанушының сақтандыру шартында белгіленген мерзімдерде сақтандыру сыйлықақысын немесе кезекті сақтандыру жарнасын төлемеуі;
  - 5) сақтандыру жағдайының туындау мүмкіндігі жойылып, сақтандыру тәуекелінің болуы сақтандыру жағдайынан өзгеше мән-жайлар бойынша тоқтатылды;
  - 6) соттың сақтандыру шартын жарамсыз деп тану туралы шешім қабылдауы.
- 3. Сақтандыру шарты мынадай жағдайлардың бірі бойынша мерзімінен бұрын тоқтатылады:**
- 1) Сақтанушы болып табылмайтын Сақтандырылушы ауыстырылмаған кезде оның қайтыс болуы;
  - 2) сақтандыру жағдайының туындау мүмкіндігі жойылып, сақтандыру тәуекелінің болуы сақтандыру жағдайынан өзгеше мән-жайлар бойынша тоқтатылды;
  - 3) Сақтандырушы осы Сақтандыру ережелерінде көзделген тәртіппен берген сақтандыру шартына енгізілген шарттар мен мәліметтердің өзгеруі;
  - 4) егер Сақтандырылушы Сақтанушының сақтандыру жарналарын төлеу жөніндегі міндеттерін өзіне алмаса, заңды тұлға болып табылатын Сақтанушы таратылған немесе жеке тұлға болып табылатын Сақтанушы қайтыс болған;
  - 5) «Сақтандыру қызметі туралы» Қазақстан Республикасының Заңында көзделген жағдайларда;
  - 6) мынадай жағдайларда:
    - Сақтанушыны, Сақтандырылушыны және Пайда алушыны тиісінше тексеру бойынша шаралар қабылдаудың мүмкін еместігі туралы;
    - іскерлік қатынастар ақшаны жылыстату және терроризмді қаржыландыру мақсатында пайдаланылады деп пайымдауға негіз болған кезде. Бұл жағдайда Сақтандырушы Сақтанушыны жазбаша хабардар ету жолымен Сақтандыру шартын бұзуды жүзеге асырады.
- Сақтандыру шарты Сақтандыру шартын тоқтату үшін негіз ретінде осы тармақта көзделген көрсетілген мән-жайлар туындаған кезден бастап тоқтатылды деп есептеледі, бұл туралы Сақтанушы дереу, бірақ кез келген жағдайда 3 (үш) жұмыс күнінен кешіктірмей уәкілетті мемлекеттік органдар берген растайтын құжаттардың көшірмелерін ұсына отырып, Сақтандырушыны жазбаша хабардар етуге міндетті.
- 4. ҚР АҚ 841-бабының 1-тармағында көрсетілген негіздер бойынша Сақтандыру шарты мерзімінен бұрын бұзылған кезде, осы Сақтандыру шарты бойынша сақтандыру жағдайлары болмаған жағдайда, Сақтандырушы Сақтандыру шарты бойынша төленген сақтандыру сыйлықақысын Сақтанушыға Сақтандыру шартында көрсетілген мөлшерде Сақтандыру шартын жасасуға байланысты әкімшілік шығыстарды шегере отырып, сақтандыру арқылы қорғаудың пайдаланылмаған кезеңіне барабар сақтандыру сыйлықақысының бір бөлігін шегере отырып қайтарады (әкімшілік шығыстар мыналарды қамтиды: жасалған Сақтандыру шарты бойынша табыс салығы, агенттік сыйақы және Сақтандыру шартына қызмет көрсететін менеджерге сыйақы).**
- 5. Қарыз шарты жарамсыз деп танылған жағдайда не Сақтанушының қарыз алудан бас тарту себебі бойынша ол жасалған күннен бастап қарыз шарты бұзылған кезде Сақтандыру шарты жасалған күннен бастап бұзылады, бұл ретте Сақтандырушы Сақтандыру шартында көрсетілген деректемелерге 30 жұмыс күні ішінде толық көлемде сақтандыру сыйлықақысын қайтаруды жүргізеді.**
- 6. Сақтанушы Сақтандыру шартынан бас тартқан кезде, егер бұл ҚР АҚ 841-бабының 1-тармағында және ҚР АҚ 842-бабының 2-тармағының 2) және 3) тармақшаларында көрсетілген мән-жайлармен байланысты болмаса, Сақтандырушыға төленген сақтандыру сыйлықақысы не сақтандыру жарналары қайтарылуға жатпайды.**
- 7. ҚР АҚ 842-бабы 2-тармағының 2) және 3) абзацтарында көрсетілген негіздер бойынша Сақтандыру шарты бұзылған кезде Сақтандырушы сақтандыру сыйлықақысының 10% мөлшеріндегі шығыстарды шегере отырып, пайдаланылмаған сақтандыру қорғау кезеңіне барабар сыйлықақының бір бөлігін қайтарады..**
- 8. Сақтандыру шарты кез келген негіз бойынша мерзімінен бұрын тоқтатылған кезде (ҚР АҚ 842-бабы 2-тармағының 2) және 3) тармақшаларында көрсетілген негіздер бойынша бұзуды қоспағанда), егер Сақтандыру шарты бойынша кез келген мөлшерде сақтандыру төлемі жүзеге асырылса - сақтандыру сыйлықақысы және/немесе оның бір бөлігі қайтарылуға жатпайды..**
- 9. Сақтандыру шарты осы Сақтандыру ережесінің 4-бабы 3-тармағының 3) -5) тармақшаларында көзделген негіздер бойынша сақтандыру төлемі жүзеге асырылғаннан кейін өзінің қолданылуын тоқтатады, бұл ретте Сақтандырушы осы Сақтандыру ережесінің 16-бабының 5-тармағында көзделген жағдайда сақтандыру төлемін жүзеге асыру бойынша міндетті алады.**

10. Сақтандыру шарты осы сақтандыру қағидаларының 4-бабы 3-тармағының 6)-7) тармақшасында көзделген негіздер бойынша сақтандыру төлемін жүзеге асыру кезінде өзінің қолданысын жалғастырады және жалпы сақтандыру сомасы жүзеге асырылған сақтандыру төлемінің сомасына азаяды, бұл ретте сақтандыру шартының қолданылу мерзімі ішінде төлемдер сақтандыру жағдайларының санымен шектелмейді және төлем жиынтығында сақтандыру жағдайларының санынан аспайтын мөлшерде жүзеге асырылады бір сақтандыру жағдайы бойынша 3 (үш) айда, бірақ қарыз шартының қолданылу мерзімі ішінде 12 (он екі) айдан аспайтын мерзімде.

11. Сақтандыру шарты осы Сақтандыру ережелерінің 4-бабы 3-тармағының 8) тармақшасында көзделген негіздер бойынша сақтандыру төлемін жүзеге асыру кезінде өзінің қолданысын жалғастырады және жалпы сақтандыру сомасы жүзеге асырылған сақтандыру төлемінің сомасына азаяды, бұл ретте сақтандыру шартының қолданылу мерзімі ішінде төлемдер сақтандыру жағдайларының санымен шектелмейді және төлем жиынтығында 2-ден аспайтындай етіп жүзеге асырылады бір сақтандыру жағдайы бойынша (екі) ай, бірақ қарыз шартының қолданылу мерзімі ішінде 12 (он екі) айдан аспайды.

12. Сақтандыру шартының мерзімінен бұрын тоқтатылуы Сақтандырушының кінәсінен оның талаптарының орындалмауынан туындаған жағдайларда, соңғысы Сақтанушыға өзі төлеген сақтандыру сыйлықақысын не сақтандыру жарналарын толығымен қайтаруға міндетті.

13. Сақтанушы Сақтандыру шартынан бас тартқан және сақтандыру сыйлықақысын төлемеген жағдайда, Сақтанушы сақтандыру сыйлықақысын Сақтандырушыға Сақтандыру шартынан бас тартқан күннен бастап 1 (бір) жұмыс күні ішінде толық көлемде төлеуге міндетті, сондай-ақ мерзімі өткен әрбір күн үшін төлеуге жататын сақтандыру сыйлықақысының 0,1% мөлшерінде сыйлықақыны уақтылы төлемегені үшін тұрақсыздық айыбын төлеуге міндетті.

14. Сақтандыру шартында Сақтандыру шартын тоқтатудың өзге (қосымша) шарттары көзделуі мүмкін.

19-бап. Қосымша шарттар

1. Осы Сақтандыру ережелері орыс тілінде жасалған. Сақтандыру шартының орыс және қазақ тілдеріндегі мәтіндері қарама-қайшы болған жағдайда, орыс тіліндегі мәтінге басымдылық беріледі, өйткені орыс тілі эзірлеу тілі болып табылады.

2. Сақтанушы, Сақтандырылушы, Пайда алушы Сақтандырушының жазбаша келісімінсіз осы Шарт бойынша құқықтар мен міндеттерді үшінші тұлғаларға бере алмайды;

3. Сақтанушы Сақтандырылушының (Сақтандырылушылардың) Шарт жасауға келісімін алғанын растайды. Сақтанушы Сақтандырылушының(Сақтандырылушыларды) ауыстыруға құқылы, бұл ретте Сақтандырылушының(Сақтандырылушылардың) ауыстыруға келісімі талап етілмейді.

4. Шартта әсер ету нәтижесінде немесе мынадай оқиғалар болған кезде тікелей немесе жанама туындаған жауапкершілікті сақтандыру өтелмейді:

1) кез келген зымырандардың, снарядтардың, миналардың, торпедалардың, бомбалардың, жаппай қырып-жою қаруларының және өзге де құралдардың/құралдардың, машиналардың, кемелердің/өзге де жүзу құралдарының, техниканың, дрондардың, роботтардың, техникалық құралдардың, соғысқа, әскери іс-қимылдарға, арнайы операцияларға, бітімгершілік акцияларға, кез келген қарама-қайшылықтарға, толқуларға, бұқаралық тәртіпсіздіктер, төңкерістер, төңкерістер, билікті құлату, оккупациялар, кез-келген басқа ұқсас әрекеттердің араласуы;

2) кез келген зымырандардың, снарядтардың, миналардың, торпедалардың, бомбалардың, жаппай қырып-жою қаруларының және өзге де құралдардың/құралдардың, машиналардың, кемелердің/өзге де жүзу құралдарының, техниканың, дрондардың, роботтардың, техникалық құралдардың, жабдықтардың соғысқа, әскери іс-қимылдарға, арнайы операцияларға, бітімгершілік акцияларға, кез келген қарама-қайшылықтарға арналған не қолданылған не қолданылғаннан кейін қалған, толқулар, жаппай тәртіпсіздіктер, революциялар, төңкерістер, билікті құлату, оккупациялар, интервенциялар және кез келген басқа да осындай әрекеттер не осындай әрекеттің іске асырылмаған құралдарын залалсыздандырғаннан кейін қалған.

5. Сақтандыру шартында тікелей немесе жанама жағдайда туындаған жауапкершілікті сақтандыру өтелмейді:

1) соғыс жарияланған ба, немесе жоқ па тәуелсіз соғыс қимылдары

- 2) мемлекеттік органдар, әскери қызметшілер, әскери міндеттілер, жалдамалы әскерлер, бітімгершілер жүргізетін кез келген арнайы операциялар, іс-шаралар, іс-қимылдар
- 3) жаппай тәртіпсіздіктер, революциялар, конфронтациялар, толқулар, оккупациялар, интервенциялар, локауттар, ереуілдер, митингілер
- 4) терроризмге қарсы операциялар
- 5) бітімгершілік операциялар
- 6) төтенше жағдай
- 7) коменданттық ереже
- 8) әскери жағдай
- 9) қозғалысты шектеу режимдері
- 10) жаппай тонау, қарақшылық, ұрлық, бұзақылықтың болуы;

6. Осы Шарт бойынша сақтандыру ақылы қорғаумен келесілердің нәтижесінде туындаған залал немесе шығын өтелмейді:

1) Сақтандырылған мүлікті тәркілеу, мемлекет меншігіне алу, басып алу, ұстап қалу, тыйым салу, жою, кез келген үкіметтің немесе оның бұйрығы бойынша (әскери, азаматтық немесе де - факто) немесе қоғамдық немесе жергілікті билік орындарының меншігіне беру, реквизициялау немесе пайдалану үшін.

2) Қандай да бір өзге жағдайларға қарамастан, Шарт бойынша сақтандыру оқиғаларға қолданылмайды, ал Сақтандырушы қандай да бір төлемдерді немесе сақтандыру төлемдерін жүзеге асырмайды және Сақтанушыға немесе өзге тұлғаға қандай да бір қызметтерді ұсынбайды, өйткені Сақтанушының мұндай өтемі, төлемі, аық төлеуі немесе көрсетілетін қызметі және/немесе кез келген кәсіпкерлік немесе өзге қызметі сауда немесе экономикалық санкциялар туралы кез келген қолданылатын заңнамалық немесе басқа да нормативтік-құқықтық нормаларды бұзушылық болып табылады.

7. Тараптар ОҒАС, Еуроодақ, Ұлыбритания санкциялары және/немесе шектеулері қолданылған жағдайда Сақтанушының, оның: үлестес тұлғаларының, лауазымды тұлғаларының, қызметкерлерінің, бенефициарларының, консультанттарының, өкілдерінің, серіктестерінің, контрагенттерінің қатынастарына Украинаның аумақтық тұтастығына, егемендігіне және тәуелсіздігіне нұқсан келтіретін немесе қатер төндіретін әрекеттерге қатысты Сақтандырушы Сақтанушыға жай ғана жазбаша хабардар ету жолымен шартты мерзімінен бұрын біржақты тәртіппен бұзуға құқылы екендігімен шектеу шаралары туралы келіседі. Сақтандырушы Сақтанушыға Сақтандыру шартында көрсетілген мекенжайға электрондық пошта арқылы немесе пошта арқылы хабарлама жіберген кезден бастап Шарт бұзылды деп есептеледі.

Тараптар Шарттың қолданылуы тоқтатылғаннан кейін осы Ережелердің 19-бабының 7-тармағына сәйкес сақтандырушы осы Шарт бойынша шарттың қолданылуы тоқтатылған күннен бастап 20 жұмыс күні ішінде сақтандыруды қорғаудың пайдаланылмаған кезеңіне барабар төленген агенттік сыйақыны шегергенде пайдаланылмаған сақтандыру сыйлықақысының бір бөлігін қайтарады деп келіседі.

8. Тараптар ОҒАС, Еуроодақ, Ұлыбритания санкциялары және/немесе шектеулері қолданылған жағдайда Сақтанушының, оның: үлестес тұлғаларының, лауазымды тұлғаларының, қызметкерлерінің, бенефициарларының, консультанттарының, өкілдерінің, серіктестерінің, контрагенттерінің қатынастарына Украинаның аумақтық тұтастығына, егемендігіне және тәуелсіздігіне нұқсан келтіретін немесе қатер төндіретін әрекеттерге қатысты санкциялар мен шектеулер қолданылғанға дейін болған оқиғаларды қоса алғанда, осы Шарт бойынша сақтандыру төлемін жүзеге асырмайтындығымен шектеу шаралары туралы келіседі.

Тараптар осы Ережелердің 19 - бабының 8-тармағына сәйкес Шартты біржақты бұзған кезде және санкциялар мен шектеулерге байланысты сақтандыру төлемін төлемеген кезде сақтандырушы тұрақсыздық айыбын төлемейді және Сақтанушыға/Сақтандырылушыға/ Пайда алушыға қандай да бір залалды өтемейді деп келіседі.

9. Осы Сақтандыру ережесіне сәйкес Сақтандыру шартының тараптары, оның Сақтандыру шарты түрінде немесе сақтандыру полисі түрінде жасалғанына қарамастан, Сақтандыру ережесінде көзделген тәуекелдерді ішінара немесе толық көлемде таңдай алады, сақтандыру жағдайларынан алып тастауды ішінара немесе толық көлемде таңдай алады, Сақтандыру ережесінде көзделген тараптардың құқықтары мен міндеттерін, сақтандыру төлемдерін жүзеге асыру тәртібін ішінара немесе толық көлемде таңдай алады.

10. Тәуекелдерді таңдауға және сақтандыру жағдайларынан алып тастауға байланысты Сақтанушы

сақтандыру тарифінің мөлшерін айқындайды.

11. Сақтандыру шарты түрінде жасалған Сақтандыру шартында тараптар осы Сақтандыру ережесінің шегінде, Сақтандыру шартына Сақтандыру ережесінде көрсетілген барлық шарттарды немесе олардың бір бөлігін енгізуге дейін барлық қажетті шарттарды жазуы, сондай-ақ Сақтанушы мен Сақтандырушының таңдауы бойынша өзге де шарттарды көздеуі мүмкін..

20-бап. Дауларды шешу тәртібі

1. Сақтандырушы мен Сақтанушы (Пайда алушы) арасында туындайтын Сақтандыру шарты бойынша дауларды тараптар тікелей келіссөздер жолымен қарастырады.

2. Тараптар реттемеген даулар, егер Шарттың тарабы заңды тұлға болып табылған жағдайда, Алматы қаласының мамандандырылған ауданаралық экономикалық соты дауды қарайды, ал егер Шарттың тарабы жеке тұлға болып табылған жағдайда, дауды Сақтандырушының орналасқан жері бойынша сот қарайды.

Жазатайым оқиғалардан ерікті сақтандыру ережелеріне №1 Қосымша

Сақтандырылушы жарақат алған кезде сақтандыру төлемдерінің мөлшерін айқындау КЕСТЕСІ

Сақтандыру төлемінің мөлшері Сақтанушы (Сақтандырылушы немесе Пайда алушы) ұсынған медициналық құжаттар (анықтамалар, ауру тарихынан үзінді көшірмелер, дәрігерлердің қорытындылары, УДЗ, амбулаториялық карталар, рентген, кардиограммалар және т.б.) бойынша Сақтандырылушы сақтандырылған сақтандыру сомасына пропорционалды қатынаста есептеледі, бірақ нақты залал сомасынан аспайды:

Баптың №	Жазатайым оқиға салдарынан болған зақымдану сипаты немесе оның салдары	Біржолғы сақтандыру төлемінің мөлшері, сақтандыру сомасының %
1-БӨЛІМ. БАС СҮЙЕК СҮЙЕКТЕРІ, ЖҮЙКЕ ЖҮЙЕСІ		
1	Бас сүйек сүйектерінің сынуы:	
	а) күмбез сүйектерінің сыртқы пластинкасы	5
	б) күмбез	15
	в) негіздері	20
	г) күмбез және негіздер	25
2	Бас сүйек ішіндегі жарақат гематомалар:	

	а) эпидуралдық	10
	б) субдуралдық, ми ішілік	15
	в) эпидуралдық және субдуралдық (ми ішілік)	20
3	Жүйке жүйесінің зақымдануы (жарақаттық, уыттық, гипоксикалық):	
	а) 16 жасқа дейінгі балалардағы астениялық синдром, дистония, энцефалопатия	5
	б) арахноидит, энцефалит, арахноэнцефалит	10
	в) эпилепсия	15
	г) жоғарғы немесе төменгі монопарез (жоғарғы немесе төменгі аяқтың парезі)	30
	д) геми- немесе парапарез (жоғарғы немесе екі төменгі аяқтың парезі, оң жақ сол аяқтың парезі), амнезия (есте сақтау қабілетінің жоғалуы)	40
	е) моноплегия (бір аяқтың сал ауруы)	60
	ж) терапарез ((жоғарғы аяқтың парезі), геми -, пара-немесе тетраплегия, афазия (сөйлеудің жоғалуы), декортация, жамбас мүшелерінің функциясының бұзылуы)	80
Ескертпелер: 1. 3-бапта көрсетілген жүйке жүйесі жарақатының салдарына байланысты сақтандыру төлемі, егер оларды емдеу-алдын алу мекемесі жарақат алған күннен бастап 3 айдан ерте емес анықтаған және осы мекеменің медициналық құжаттамасымен расталған жағдайда, жарақаттың неғұрлым ауыр зардаптарын ескеретін тармақшалардың бірі бойынша жүзеге асырылады. Бұл ретте сақтандыру төлемі жүйке жүйесінің зақымдануына әкеп соққан сақтандыру оқиғаларына байланысты жүзеге асырылған сақтандыру төлеміне қосымша жүзеге асырылады. Алайда, жалпы сома 100%-дан аспауы керек. 2. Егер сақтанушы жарақатқа және оның асқынуына байланысты емдеу туралы анықтаманы ұсынған жағдайда, сақтандыру төлемі 1, 2, 4, 5, 6-баптар және 3-баптар бойынша жиынтықтау жолымен жүзеге асырылады. 3. Бас миының жарақаты нәтижесінде көру өткірлігі төмендеген немесе есту қабілеті төмендеген кезде сақтандыру төлемі осы жарақатты және көрсетілген асқынуларды ескере отырып, тиісті баптар бойынша жиынтықтау жолымен жүзеге асырылады.		
4	1-бап. Бір немесе бірнеше бас сүйек-ми нервтерінің перифериялық зақымдануы	10
	Ескертпе: Егер бас сүйегінің негізі сынған кезде бас сүйек-ми нервтерінің зақымдануы орын алса, сақтандыру төлемі 1-бап бойынша жүзеге асырылады; бұл ретте 4-бап қолданылмайды.	
5	Мидың зақымдануы:	
	а) 3 күннен 13 күнге дейін қоса алғанда стационарлық емдеу мерзіміндегі мидың шайқалуы	3
	б) емдеу мерзімі 14 күн немесе одан да көп болған кезде мидың шайқалуы	5
	в) мидың соғылуы, торлы қабық астына қан құйылу	10
	г) бас сүйек қуысынан алынбаған бөгде денелер (тігу және пластикалық материалды қоспағанда)	15
д) бас миының мылжалануы (симптоматикасын көрсетпестен)	50	
Ескертпелер: 1. Егер бас сүйек-ми жарақатына байланысты бас сүйек сүйектеріне, миға және оның қабықтарына хирургиялық араласу жүргізілсе, сақтандыру сомасының қосымша 10% - ы бір рет төленеді. 2. В бір жарақаттың нәтижесінде бір бапта көрсетілген зақым келген жағдайда сақтандыру төлемі неғұрлым ауыр зақымдануды ескеретін тармақшалардың бірі бойынша жүзеге асырылады. Әр түрлі баптарда көрсетілген зақымдар кезінде сақтандыру төлемі олардың әрқайсысын есепке ала отырып, жиынтықтау жолымен жүзеге асырылады.		
6	Жұлынның кез келген деңгейдегі зақымдануы, жылқы құйрығы, симптомдарды көрсетпестен полиомиелит:	
	а) шайқалу	5
	б) соғып алу	10
	в) қысылу, гематомия, полиомиелит	30
	г) жартылай жыртылу	50
д) жұлынның толық үзілуі	80	
Ескертпелер: 1. Егер сақтандыру төлемі 6-бап (а, б, в, г) бойынша жүзеге асырылса, ал одан әрі 3-бапта аталған асқынулар туындаса және осы мекеменің медициналық құжаттамасымен расталса, 3-бап бойынша сақтандыру төлемі бұрын төленгенге қосымша жүзеге асырылады. 2. Егер омыртқа мен жұлынның жарақатына байланысты хирургиялық араласу жүргізілсе, сақтандыру сомасының қосымша 15% - ы бір рет төленеді		
7	Бір аяқтағы жарақаттанудан жүйке қабынуы (саусақ нервтерінің жүйке қабынуларын қоспағанда)	5
8	Мойын, иық, бел, сегізкөз өрімінің зақымдануы (үзілуі, жаралануы):	
	а) жарақаттық плексит	10
	б) өрімнің ішінара жыртылуы	40
	в) өрімнің үзілуі	40
Ескертпелер: 1. 7 және 8-баптар бір мезгілде қолданылмайды. 2. Жарақатқа байланысты туындаған невралгиялар, невропатиялар сақтандыру төлемін жүзеге асыруға негіз болмайды		
9	Жүйке үзілісі:	
	а) қолдағы білек, шынтақ, ортаңғы (саусақ нервтері) тармақтарының	5
	б) бір: білек, шынтақ немесе кәрі жілік-білезік буыны мен тоқпан жілік деңгейінде; асық жілік шыбығы немесе асықты жілік	10
	в) екі және одан көп: білек, шынтақ немесе кәрі жілік-білезік буыны мен тоқпан жілік деңгейінде; асық жілік шыбығы немесе асықты жілік жүйкелері	20
	г) бір: қолтық асты, білек, шынтақ, ортаңғы-шынтақ буыны мен иық деңгейінде, құйымшақ немесе сан жүйкесі	25
	д) екі және одан көп: қолтық асты, білек, шынтақ, ортаңғы-шынтақ буыны мен иық деңгейінде, құйымшақ немесе сан жүйкесі	40
Ескертпелер: Табан, аяқ саусақтары және қол буыны деңгейіндегі нервтердің зақымдануы сақтандыру төлемін жүзеге асыруға негіз бермейді.		
2-БӨЛІМ. КӨРУ МҮШЕЛЕРІ		
10	2-бап Бір көздің аккомодациясының сал ауруы	15

11	Геманопсия (бір көздің көру өрісінің жартысының түсі), көз алмасының бұлшықеттерінің жарақаты (жарақаттық қылилық, птоз, диплопия)	15
12	Бір көздің көру өрісінің тарылуы:	
	а) концентрлік емес	10
	б) концентрлік	15
13	23-бап Бір көздің солқылдаған экзофтальмы	20
14	Көздің көру өткірлігінің төмендеуіне әкеп соқпаған көздің зақымдануы:	
	а) көз алмасыныңтесіп өтпеген жарақаты, гипема	3
	б) көз алмасыныңтесіп өтетін жарақаты және II, III дәрежелі, гемофтальм	5
	Ескертпелер: 1. Дәрежесі көрсетілмеген көздің күйін қалуы, сондай-ақ патологиялық өзгерістерге әкеп соқпаған I дәрежелі көздің күйін қалуы сақтандыру төлемін жүзеге асыруға негіз бермейді. 2. Егер 14-бапта аталған зақым көру өткірлігінің төмендеуіне әкеп соқтырса, сақтандыру төлемі 20-бапқа сәйкес жүзеге асырылады. Бұл ретте 14-бап қолданылады. Егер көз алмасының зақымдалуына байланысты сақтандыру төлемі 14-бап бойынша жүзеге асырылса, ал болашақта жарақат көру өткірлігінің төмендеуімен қиындаса және бұл сақтандыру төлемін үлкен мөлшерде жүзеге асыруға негіз болса, бұрын жүзеге асырылған сақтандыру төлемі ұсталады. 3. Көздің қабығындағы үстірт бөгде заттар сақтандыру төлемін жүзеге асыруға негіз бермейді.	
15	Бір көздің жас жүретін жолдарының зақымдануы:	
	а) көз жасының жүру жолдарының функциясының бұзылуына әкеп соқпаған	5
	б) көз жасының жүру жолдарының функциясының бұзылуына әкеп соққан	10
16	Көз жарақатының салдарлары:	
	а) конъюнктивит, кератит, иридоциклит, хориоретинит	5
	б) көздің нұрлы қабағындағы ақау, көз жанарының ығысуы, қарашықтың пішінінің өзгеруі, трихиаз (кірпіктің дұрыс емес өсуі), қабақтың бұралуы, көз алмасы мен көз ұясының тіндеріндегі жойылмаған бөгде заттар, көз алмасы мен қабақтың қабығының тыртықтары (теріні қоспағанда)	10
	Ескертпелер: 1. Егер бір жарақаттың нәтижесінде 16-бапта көрсетілген бірнеше патологиялық өзгерістер орын алса, сақтандыру төлемі ең ауыр зардаптарды ескере отырып жүзеге асырылады. 2. Егер көз жарақатынан кейін 3 айдан ерте емес көз дәрігері 10,11,12,13,15 "б", 16-бапта аталған патологиялық өзгерістер бар екенін және көру өткірлігінің төмендегенін анықтаса, сақтандыру төлемі барлық салдарларды ескере отырып, жинақтау жолымен жүзеге асырылады, бірақ бір көз үшін 50% - дан аспайды.	
17	а) 0,01-ден төмен емес көру қабілеті бар екі көздің де көру қабілетінің толық жоғалуына әкеп соқтырған көздің зақымдануы	90
	б) 0,01-ден төмен емес көру қабілеті бар бір көздің көру қабілетінің толық жоғалуына әкеп соққан көздің зақымдануы	50
	Ескертпе: Толық соқырлыққа (0,0) көру өткірлігі 0,01-ден төмен және жарық сезілгенге дейін (беттегі саусақтардың саны) теңестіріледі.	
18	4-бап. Көз алмасының жарақаты нәтижесінде соқыр көзді алып тастау	10
19	Көз ұясының сынуы	10
20	Көру өткірлігінің төмендеуі («Көру өткірлігі» кестесін қараңыз):	
	Ескертпелер: 1. Жарақат салдарынан көру өткірлігінің төмендеуіне және басқа да салдарға байланысты сақтандыру төлемін жүзеге асыру туралы шешім емдеу аяқталғаннан кейін, бірақ жарақат алған күннен бастап 3 айдан ерте емес қабылданады. Осы мерзім аяқталғаннан кейін сақтанушы екі көздің көру өткірлігін (түзетуші қоспағанда) және зақымданудың басқа салдарын анықтау үшін көз дәрігеріне жіберіледі. Мұндай жағдайларда 14,15 «а» бабы бойынша жарақат ескеріле отырып, сақтандыру төлемі алдын ала жүзеге асырылуы мүмкін. 2. Егер жарақатқа дейін зақымдалған көздің көру өткірлігі туралы ақпарат болмаса, онда шартты түрде ол зақымдалмағанмен бірдей деп санау керек. Алайда, егер зақымданбаған көздің көру өткірлігі зақымданғаннан төмен болса, шартты түрде зақымдалған көздің көру өткірлігі 1,0 болды деп санау керек. 3. Егер жарақат екі көзге де зақым келтірсе және жарақат алғанға дейін олардың көру қабілеті туралы ақпарат болмаса, олардың көру өткірлігі 1,0 болды деп болжау керек. 4. Егер көру өткірлігінің жарақаттан кейінгі төмендеуіне байланысты жасанды линза имплантацияланған немесе түзеткіш линза қолданылған жағдайда, сақтандыру төлемі операцияға дейінгі көру өткірлігін ескере отырып жүзеге асырылады.	
3-БӨЛІМ. ЕСТУ МҮШЕЛЕРІ		
21	Құлақ қалқаншасының жарақаты салдарынан:	
	а) шеміршектің сынуы	3
	б) құлақ қалқаншасының 1/3 бөлігіне дейін болмауы	5
	в) құлақ қалқаншасының 1/3-1/2 бөлігінің болмауы	10
	г) құлақ қалқаншасының 1/2 бөлігінен астам болмауы	30
	Ескертпе: 21-бап (б, в, г) бойынша сақтандыру төлемін жүзеге асыру туралы шешім жара жазылғаннан кейін жүргізілген куәландыру деректерінің негізінде қабылданады. Егер сақтандыру төлемі 21-бап бойынша жүргізілсе, 60-бап қолданылмайды.	
22	Есту қабілетінің төмендеуіне әкелетін бір құлақтың зақымдануы:	
	а) 1-ден 3 м-ге дейінгі қашықтықта сыбырлап сөйлеу	5
	б) 1 м дейін сыбырлап сөйлеу	15
	в) толық саңыраулық (ауызекі сөйлеу-0)	25
	Ескертпе: Есту жарақатының салдарынан төмендеуіне байланысты сақтандыру төлемін жүзеге асыру туралы шешім емдеу аяқталғаннан кейін, бірақ жарақат алған күннен бастап 3 айдан ерте емес қабылданады. Осы мерзім өткеннен кейін сақтанушы зақымданудың салдарын анықтау үшін ЛОР маманына жіберіледі. Мұндай жағдайларда 23, 24 «а» бабы бойынша жарақат фактісін ескере отырып (егер негіздер болса) алдын ала сақтандыру төлемі жүргізілуі мүмкін.	
23	Жарақат нәтижесінде пайда болған және есту қабілетінің төмендеуіне әкелмеген бір құлақ қалқанының жарылуы	5
	Ескертпе: 1. Егер жарақат нәтижесінде құлақ қалқанының жарылуы және есту қабілетінің төмендеуі орын алса, сақтандыру төлемі 22-бап бойынша жүзеге асырылады, бұл ретте 23-бап қолданылмайды. 2. Егер құлақ қалқанының жарылуы бас сүйегінің негізінің сынуы нәтижесінде пайда болса (ортаңғы бас сүйек шұңқыры) 23-бап қолданылмайды.	
24	Жарақаттан кейінгі отитке әкелетін бір құлақтың зақымдануы:	

	а) өткір іріңді	3
	б) созылмалы	5
	Ескертпе: 24 "б" бабы бойынша сақтандыру төлемі жарақаттың бұл асқынуын ЛОР -маманы жарақаттан кейін 3 ай өткен соң анықтаған жағдайда қосымша жүргізіледі. Осы мерзімнен бұрын сақтандыру төлемі тиісті бап бойынша жарақат фактісін ескере отырып жүзеге асырылады.	
4-БӨЛІМ. ТЫНЫС АЛУ ЖҮЙЕСІ		
25	5-бап. Мұрын шеміршегінің, сүйектің, маңдайдың алдыңғы қабырғасының, гаймор қойнауының, торлы сүйектің сынуы	5
	Ескертпе: Егер сүйектердің, мұрын шеміршегінің сынуына, дислокациясына байланысты оның деформациясы пайда болса және бұл емдеу-профилактикалық мекеменің анықтамасымен және куәландыру нәтижелерімен расталса, сақтандыру төлемі 25 және 60-баптар бойынша (егер осы бапты қолдануға негіз болса) жинақтау жолымен жүргізіледі.	
26	Өкпенің зақымдануы, тері астындағы эмфизема, гемоторакс, пневмоторакс, пневмония, экссудативті плеврит, кеуде қуысының бөтен денесі (денелері):	
	а) бір жағынан	5
	б) екі жағынан	10
	Ескертпелер: 1. Жарақатты емдеу кезеңінде немесе жарақатқа байланысты жүргізілген хирургиялық араласудан кейін дамыған пневмония (кеуде қуысы мен кеуде қуысының мүшелерінің зақымдануын қоспағанда) сақтандыру төлемін жүзеге асыруға негіз бермейді. 2. Егер қабырғаның, төс сүйегінің сынуы 26-бапта көзделген асқынударға әкеп соқтырса, осы бап бойынша сақтандыру төлемі 28, 29-баптарға қосымша жүзеге асырылады.	
27	Кеуде қуысының және оның мүшелерінің жарақаты салдарынан:	
	а) өкпе жеткіліксіздігі (жарақат алған күннен бастап 3 ай өткен соң)	10
	б) өкпенің жартылай, бөлігін алып тастау	40
	в) бір өкпені алып тастау	50
	Ескертпе: 27-бап(б, в) бойынша сақтандыру төлемін жүзеге асыру кезінде 27 «а» бабы қолданылмайды.	
28	6-бап Төс сүйегінің сынуы	5
29	Әрбір қабырғаның сынуы	3
	Ескертпелер: 1. Реанимациялық іс-шаралар кезінде қабырғалар сынған кезде сақтандыру төлемі жалты негіздерде жүзеге асырылады. 2. Қабырғаның шеміршек бөлігінің сынуы сақтандыру төлемін жүзеге асыруға негіз береді. 3. Егер емдеу-профилактикалық мекемелерден алынған медициналық құжаттамада зақымдалған қабырғалардың әртүрлі саны көрсетілсе, сақтандыру төлемі қабырғалардың көп санын ескере отырып жүзеге асырылады.	
30	Жарақатқа байланысты кеуде қуысының тесіп өткен жарақаты, торакоскопия, торакоцентез, торакотомия:	
	а) кеуде қуысы ағзаларының дене жарақатынсыз өтіп кеткен жарақатына байланысты жасалған торакоскопия, торакоцентез	5
	Торакотомия:	
	б) кеуде қуысының мүшелеріне зақым келмеген жағдайда	10
	в) кеуде қуысының мүшелеріне зақым келген кезде	15
	г) қайталанатын торакотомиялар (олардың санына қарамастан)	10
	Ескертпелер: 1. Егер кеуде қуысы мен оның органдарының зақымдануына байланысты өкпені немесе оның бір бөлігін алып тастау жүргізілсе, сақтандыру төлемі 27-бапқа, 30-бапқа сәйкес жүзеге асырылады, бұл ретте қолданылмайды, 30 және 26-баптар бір мезгілде қолданылмайды. 2. Егер кеуде қуысының жарақатына байланысты торакоскопия, торакоцентез, торакотомия жүргізілсе, сақтандыру төлемі неғұрлым күрделі араласуды ескере отырып бір рет жүзеге асырылады.	
31	Көмейдің, трахеяның, қалқанша шеміршектің зақымдануы, тіласты сүйектің, функциясының бұзылуына әкелмейтін жоғарғы тыныс алу жолдарының сынуы.	5
	Ескертпелер: Егер жарақатқа байланысты бронхоскопия, трахеостомия, (трахеотомия) жүргізілсе, сақтандыру сомасының қосымша 5% төленеді.	
32	Көмейдің, трахеяның, тіласты сүйектің, қалқанша шеміршектің зақымдануы, жарақатқа байланысты жасалған трахеостомия:	
	а) дауыстың қарлығы немесе жоғалуы, трахеостомиялық түтікті жарақаттан кейін 3 айдан аспайтын уақытқа кию	10
	б) дауыстың жоғалуы, жарақаттан кейін кемінде 6 ай бойы трахеостомиялық түтікті кию	20
	Ескертпелер: 32-бап бойынша сақтандыру төлемі 31-бап бойынша жарақатқа байланысты жүргізілетін төлемдерге қосымша жүзеге асырылады. Егер сақтанушы өз мәлімдемесінде жарақат көмей немесе трахея функциясының бұзылуына әкеліп соқтырғанын көрсеткен жағдайда, жарақаттан кейін 3 ай өткен соң маманның қорытындысын алу қажет. Осы мерзімнен бұрын сақтандыру төлемі 31-бап бойынша жүргізіледі.	
7-бап	5-БӨЛІМ. ЖҮРЕК- ҚАН ТАМЫРЛАРЫ ЖҮЙЕСІ	
33	Жүрек-тамыр жеткіліксіздігіне әкеп соқпаған жүректің, оның қабықтарының және ірі магистральдық тамырлардың зақымдануы	25
34	Жүрек-тамыр жеткіліксіздігіне әкеп соққан жүректің, оның қабықтарының және ірі магистральдық тамырлардың зақымдануы:	
	а) 1-дәрежелі	10
	б) 2-3 -дәрежелі	25
	Ескертпе: Егер медициналық мекеменің анықтамасында жүрек-қан тамырлары жеткіліксіздігінің дәрежесі көрсетілмесе, сақтандыру төлемі 34 «а» бабы бойынша жүзеге асырылады.	
35	Ірі шеткі қан тамырлардың зақымдануы (қан айналымының бұзылуына әкелмеген) келесі деңгейде:	
	а) иық, сан	10
	б) білек, жіліншік	5
36	8-бап Қан тамырларының жеткіліксіздігіне әкелген ірі шеткі тамырлардың зақымдануы	20

	<p>Ескертпе: 1. Ірі тамырларға мыналар жатады: қолқа, өкпе, атаусыз, ұйқы күретамырлары, ішкі мойындырық көктамырлары, жоғарғы төменгі көктамырлар, қақпалық көктамыр, сондай-ақ ішкі азғалардың қан айналымын қамтамасыз ететін ірі тамырлар. Ірі шеткі тамырларға мыналар жатады: бұғана асты, қолтық асты, иық, шынтақ және кәріжілік артериялары, мықын, сан, тізе асты, алдыңғы және артқы асықты жілік артериялары: иық-бас, бұғана асты, қолтық асты, сан және тізе асты көктамырлар. 2. Егер сақтанушы өз мәлімдемесінде жарақат жүрек-қан тамырлары функциясының бұзылуына әкеліп соқтырғанын көрсетсе, маманның қорытындысын алу қажет. 3. Егер осы баптарда көрсетілген жарақаттың асқынулары жарақаттан кейін 3 ай өткен соң емдеу-профилактикалық мекемеде анықталса және осы мекеменің медициналық құжаттамасымен расталса, 34, 36-баптар бойынша сақтандыру төлемі қосымша жүзеге асырылады. Осы мерзімнен бұрын төлем 33, 35-бап бойынша жүргізіледі. 4. Егер ірі тамырлардың зақымдалуына байланысты тамырлы арнаны қалпына келтіру мақсатында операциялар жүргізілсе, сақтандыру сомасының қосымша 5% төленеді.</p>	
6-БӨЛІМ. АС ҚОРЫТУ МҮШЕЛЕРІ		
37	Жоғарғы жақ сүйектің, бет сүйектің немесе төменгі жақ сүйектің сынуы, жақ сүйектің шығуы:	
	а) бір сүйектің сынуы, жақ сүйектің шығуы:	5
	б) екі немесе одан да көп сүйектердің сынуы немесе бір сүйектің қосарлы сынуы	10
	<p>Ескертпелер: 1. Стоматологиялық манипуляциялар кезінде кездейсоқ пайда болған жақтың сынуы кезінде сақтандыру төлемі жалпы негізде жүзеге асырылады. 2. Тістердің жоғалуы кезінде пайда болған альвеолярлы процестің сынуы сақтандыру төлемін жүзеге асыруға негіз бермейді. 3. Егер жақтың, зигматикалық сүйектердің жарақатына байланысты хирургиялық араласу жүргізілсе, сақтандыру сомасының қосымша 5% - ы бір рет төленеді.</p>	
38	9-бап Жақтың әдеттегі шығуы	10
	<p>Ескертпе: Төменгі жақтың әдеттегі шығуы кезінде сақтандыру төлемі 37-бап бойынша жүзеге асырылған сақтандыру төлеміне қосымша жүзеге асырылады, егер бұл асқыну сақтандыру кезеңінде және одан кейінгі 3 жыл ішінде алған жарақаттың салдарынан болса. Жақтың әдеттегі шығуының қайталануы кезінде сақтандыру төлемі жүзеге асырылмайды.</p>	
39	Төмендегілердің болмауына әкеліп соқтырған жақтың зақымдануы:	
	а) жақ бөліктері (ұяшықтық өсіндіні қоспағанда)	40
	б) жақ	70
	<p>Ескертпелер: 1. Жақтың немесе оның бір бөлігінің болмауына байланысты сақтандыру төлемін жүзеге асыру кезінде олардың санына қарамастан тістердің жоғалуы да ескерілді. 2. Жақ жарақаты ауыз қуысының басқа мүшелерінің зақымдануымен қатар жүретін жағдайларда, төленуге жататын сақтандыру сомасының пайызы осы зақымдарды есепке ала отырып, тиісті баптар бойынша жиынтықтау жолымен айқындалады. 3. 39-бап бойынша сақтандыру төлемін жүзеге асыру кезінде жедел араласулар үшін қосымша сақтандыру төлемі жүргізілмейді.</p>	
40	Тілдің, ауыз қуысының зақымдануы (жарақат, күйік, үсік), тыртықтардың пайда болуына әкелді (олардың мөлшеріне қарамастан).	3
41	Төмендегілерге әкеп соқтырған тілдің зақымдануы:	
	а) тіл ұшының болмауы	10
	б) тілдің дистальды үштен бірінің болмауы	15
	в) тілдің ортаңғы үштен бір деңгейінде болмауы	30
	г) түбір деңгейінде тілдің болмауы немесе тілдің толық болмауы	40
42	Төмендегілерге әкеп соқтырған тістердің жарақаттық зақымдануы:	
	а) тіс сауығының сынуы, тістің сынуы (сауыт, мойын, тамыр), тістің шығуы	3
	Жоғалтуға келген:	
	б) 1 тісті	5
	в) 2 - 3 тісті	10
	г) 4 - 6 тісті	15
	д) 7 - 9 тісті	20
	е) 10 және одан көп тісті	25
	<p>Ескертпелер: 1. Бекітілген протездері бар тістердің сынуы немесе жарақаттануы нәтижесінде жоғалуы кезінде сақтандыру төлемі тек тірек тістердің жоғалуын ескере отырып жүзеге асырылады. Алмалы-салмалы протездердің зақымдануы нәтижесінде сақтандыру төлемі жүргізілмейді. 2. 5 жасқа дейінгі балаларда тістердің жоғалуы немесе сынуы кезінде сақтандыру төлемі жалпы негізде жүзеге асырылады. 3. Тістердің жоғалуы және жақтың сынуы кезінде төленетін сақтандыру төлемінің мөлшері баптар бойынша анықталады. 37 және 42 қорытындылау арқылы. 4. Егер тістің жарақатына байланысты 42 «а» бабы бойынша сақтандыру төлемі жүргізілсе, ал болашақта бұл тіс алынып тасталса, төленуге жататын сақтандыру төлемінен бұрын төленген сақтандыру төлемінің сомасы шегеріледі. Егер жарақатқа байланысты алынған тіс имплантталған болса, сақтандыру төлемі 42-бап бойынша жалпы негізде жүргізіледі. Бұл тісті алып тастаған жағдайда қосымша төлем жасалмайды.</p>	
43	Жұтқыншақтың, өңештің, асқазанның, ішектің зақымдануы (жаралануы, жарылуы, күйіп қалуы), сондай-ақ осыған байланысты немесе өңештің, асқазанның бөгде денелерін алып тастау мақсатында жүргізілген, функционалдық бұзылуларға әкеп соқпаған эзофагогастроскопия.	5
44	Төмендегілерді тудырған өңештің зақымдануы (жаралануы, жарылуы, күйі):	
	а) өңештің тарылуы	40
	б) өңештің бітелуі (гастростом болған кезде), сондай-ақ өңеш пластикасынан кейінгі жағдай	60
	<p>Ескертпе: 44-бап бойынша жүзеге асырылатын сақтандыру төлемінің пайызы жарақат алған және осы мекеменің медициналық құжаттамасымен расталған күннен бастап 6 айдан ерте айқындалмайды. Осы мерзімнен бұрын сақтандыру төлемі 43-бап бойынша алдын ала жүзеге асырылады және бұл пайыз түпкілікті шешім қабылданған кезде шегеріледі.</p>	
45	Төмендегілерге әкеп соқтырған ас қорыту органдарының зақымдануы (жарылуы, жаралануы), кездейсоқ жедел улану:	
	а) холецистит, дуоденит, гастрит, панкреатит, колит, проктит, парапроктит	5
	б) асқазанның, ішектің, тік ішек жолының тыртықты тарылуы (деформациясы)	15
	в) жабыспа ауруы, жабыспалы тарылуға байланысты операциядан кейінгі жағдай	25
	г) ішек жыланкөзі, ішек-қынаптың жыланкөз, ұйқы безінің жыланкөзі	40

	д) табиғи емес тік ішек (колостома)	50
	<p>Ескертпелер: 1. «а», «б», «в» тармақшаларында көзделген жарақаттың асқынуы кезінде сақтандыру төлемі осы асқынулар жарақаттан кейін 3 ай өткен соң болған жағдайда жүзеге асырылады, бұл осы мекеменің медициналық құжаттамасымен расталады, ал "г" және "д" тармақшаларында көзделген – жарақаттан кейін 6 ай өткен соң. Жарақаттың аталған асқынулары емдеу-профилактикалық мекемесінің анықтамасымен расталған жағдайда ғана танылады. Осы мерзімдерден бұрын сақтандыру төлемі 43 бап бойынша жүзеге асырылады және бұл пайыз түпкілікті шешім қабылданған кезде шегеріледі. 2. Егер жарақат нәтижесінде бір тармақшада көрсетілген асқынулар туындаса, сақтандыру төлемі бір рет жүзеге асырылады. Алайда, егер әр түрлі тармақшаларда көрсетілген патологиялық өзгерістер болса, сақтандыру төлемі олардың әрқайсысын ескере отырып, жиынтықтау арқылы жүзеге асырылады.</p>	
46	Алдыңғы құрсақ қабырғасының, диафрагманың зақымдану орнында немесе операциядан кейінгі тыртық аймағында пайда болған жарығы, егер операция жарақатқа байланысты жасалса немесе мұндай жарыққа байланысты операциядан кейінгі жағдай	10
	<p>Ескертпелер: 1. 46-бап бойынша сақтандыру төлемі, егер ол осы жарақаттың тікелей салдары болып табылса, іштің жарақатына байланысты айқындалған сақтандыру төлеміне қосымша жүзеге асырылады. 2. Ауырлықты көтеру нәтижесінде пайда болған іштің жарықтары (кіндік, ақ сызық, шап және шап-ұма) сақтандыру төлемін жүзеге асыруға негіз бермейді.</p>	
47	Төмендегілерге әкелген улану нәтижесінде бауырдың зақымдануы:	
	а) операциялық араласуды қажет етпейтін бауырдың капсулалық жарылуы, гепатит, жарақатқа байланысты тікелей дамыған сарысулық гепатит, гепатоз	5
	б) бауыр жеткіліксіздігі	10
48	Төмендегілерге әкелген бауырдың, өт қабының зақымдануы:	
	а) бауырдың жыртылуын тігу немесе өт қабын алып тастау	15
	б) бауырдың жыртылуын тігу және өт қабын алып тастау	20
	в) бауырдың бір бөлігін алып тастау	25
	г) бауыр мен өт қабының бір бөлігін алып тастау	35
49	Төмендегілерге әкелетін көкбауырдың зақымдануы:	
	а) хирургиялық араласуды қажет етпейтін көкбауырдың капсулалық жарылуы	5
	б) көкбауырды алып тастау	30
50	Төмендегілерге әкелген асқазанның, ұйқы безінің, ішектің, шажырқайдың зақымдануы:	
	а) ұйқы безінің жалған жылауының пайда болуы	20
	б) асқазан, ішек, ұйқы безінің резекциясы	30
	в) асқазанды алып тастау	50
	<p>Ескертпе: Бір тармақша аталған жарақаттардың салдары кезінде сақтандыру төлемі бір рет жүзеге асырылады. Алайда, егер әртүрлі органдардың жарақаты әртүрлі тармақшаларда көрсетілген асқынуларға әкеп соқтырса, сақтандыру төлемі олардың әрқайсысын ескере отырып, жиынтықтау арқылы жүзеге асырылады.</p>	
51	Осыған байланысты төменде аталғандар жүргізілген құрсақ органдарының зақымдануы:	
	а) лапароскопия (лапароцентез)	5
	б) лапаротомия, егер құрсақ органдарының зақымдалуына күдік болса (оның ішінде лапароскопия, лапароцентез)	10
	в) құрсақ органдарының зақымдануы кезіндегі лапаротомия (оның ішінде лапароскопиямен, лапароцентезбен)	15
	г) қайталанатын лапаротомиялар (олардың санына қарамастан)	10
	<p>Ескертпелер: 1. Егер құрсақ органдарының жарақаттануына байланысты 47-50-баптар бойынша сақтандыру төлемін жүзеге асыру үшін негіздер болса, 51-бап ("г" тармақшасынан басқа) қолданылмайды. 2. Егер бір жарақаттың салдарынан құрсақтың әртүрлі органдары зақымдалса, олардың біреуі немесе бірнешеуі алынып тасталса, ал екіншісі (басқалары) тігілген болса, сақтандыру төлемі тиісті баптар мен 51-бап бойынша бір рет жүзеге асырылады. 3. Бір жарақаттың салдарынан ас қорыту, зәр шығару немесе жыныс жүйесі органдары зақымданған жағдайда (оларды алып тастамай) қосымша сақтандыру төлемі 55-бап (5%) бойынша жүргізіледі.</p>	
7-БӨЛІМ. ЗӘР ШЫҒАРУ ЖӘНЕ ЖЫНЫС ЖҮЙЕЛЕРІ		
52	Төмендегілерге әкелген бүйректің зақымдануы:	
	а) бүйректің соғылуы, хирургиялық араласуды қажет етпейтін бүйректің капсулалық жарылуы	5
	б) бүйректің бір бөлігін алып тастау	30
	в) бүйректі алып тастау	40
53	Төмендегілерге әкеліп соқтырған зәр шығару жүйесі мүшелерінің (бүйрек, несеппағар, қуық, несеп жолының) зақымдануы:	
	а) цистит, уретрит	5
	б) жедел бүйрек жеткіліксіздігі, пиелит, пиелонестит	10
	в) қуық көлемінің кішіреюі	15
	г) гломерулонефрит, пиелонефрит, несеппағардың, несеп жолының тарылуы	25
	д) ұзақ мыжылу синдромы (жарақаттық токсикоз, краш-синдромы, мылжалу синдромы), созылмалы бүйрек жеткіліксіздігі	30
	г) несеппағардың, несеп жолының, несеп-жыныс жыланкөзінің бітелуі	40
	<p>Ескертпелер: 1. Егер жарақат нәтижесінде зәр шығару жүйесінің бірнеше органдарының функциялары бұзылса, сақтандыру төлемінің пайызы зақымданудың неғұрлым ауыр салдарын ескеретін 53-баптың тармақшаларының бірі бойынша айқындалады. 2. 53-баптың "а", "в", "г", "д" және "е" тармақшаларында аталған жарақат салдарына байланысты сақтандыру төлемі, егер бұл асқынулар жарақат аланнан кейін 3 ай өткен соң болған және осы мекеменің медициналық құжаттамасымен расталған жағдайда жүзеге асырылады. Осы мерзімнен бұрын төлем 52 немесе 55 "а" бабы бойынша жүзеге асырылады және бұл сома түпкілікті шешім қабылданған кезде ұсталады.</p>	
54	Зәр шығару жүйесі мүшелерінің жарақаттануына байланысты жүргізілген хирургиялық араласулар	
	а) цистостомия	5

	б) егер органдардың зақымдалуына күдік болса	10
	в) органдардың зақымдануы кезінде	15
	г) жарақатқа байланысты жүргізілген қайталама операциялар (олардың санына қарамастан)	10
	Ескертпе: Егер жарақатқа байланысты бүйректі немесе оның бір бөлігін алып тастау жүргізілсе, сақтандыру төлемі 52-бап (б, в) бойынша жүргізіледі, бұл ретте 54-бап қолданылмайды.	
55	Жыныс немесе зәр шығару жүйесінің органдарының зақымдануы:	
	а) жарақат, жыртғылу, күйік, ұсу	5
	15 жасқа дейін	30
	15 жастан 18 жасқа дейін	30
	18 жас және одан жоғары	15
56	Төмендегілерге әкеліп соқтырған жыныс жүйесінің зақымдануы:	
	а) бір аналық безді, жатыр түтігін, аталық безді алып тастау	15
	б) екі аналық бездерді, екі жатыр түтіктерді, аталық бездерді, жыныстық мүшенің бөлігін алып тастау	30
	в) егде жастағы әйелдердің жатырын жоғалтуы:	
	40 жасқа дейін	30
	40 жастан 50 жасқа дейін	30
	50 жас және одан жоғары	15
	г) жыныстық мүшені және екі аталық безді жоғалту	30
8-БӨЛІМ. ЖҰМСАҚ ТІНДЕР		
58	Жазылғаннан кейін төменде аталғандарды туындататын беттің жұмсақ тіндерінің, мойынның алдыңғы бүйір бетінің, жақ асты аймақтың, құлақ жарғақтарының зақымдануы:	
	а) 0,5 бастап 1,0 см ² дейін аумақпен тыртықтың түзілуі	3
	б) 1,0 см ² және одан көп аумақпен немесе 5 см және одан көп ұзындықпен тыртықтардың түзілуі	5
	в) косметиканың айтарлықтай бұзылуы	10
	г) косметиканың күрт бұзылуы	30
	д) сиқының бұзылуы	70
	Ескертпелер: 1. Косметикалық көрінетін тыртықтарға қоршаған теріден түсі бойынша ерекшеленетін, оның бетінен тартылған немесе шығып тұрған, тіндерді қатайтатын тыртықтар жатады. Сиқының бұзылуы - бұл механикалық, химиялық, термиялық және басқа да зорлық-зомбылық әсерлері нәтижесінде адамның табиғи түрінің күрт өзгеруі. 2. Егер сынықтардың ығысуымен бет сүйектерінің сынуына байланысты операция жасалса (ашық репозиция), нәтижесінде бетке тыртық пайда болса, сақтандыру төлемі сынық пен операциядан кейінгі тыртықты ескере отырып жүзеге асырылады, егер бұл тыртық косметиканы белгілі бір дәрежеде бұзса. 3. Егер беттің, мойынның алдыңғы-бүйір бетінің, жақ асты аймағының жұмсақ тіндерінің зақымдануы нәтижесінде тыртық немесе пигментті дақ пайда болса және осыған байланысты сақтандыру сомасының тиісті бөлігі төленсе, содан кейін сақтанушы жаңа тыртықтардың (пигментті дақтардың) пайда болуына әкеп соқтырған қайта жарақат алса, сақтандыру төлемі қайта жарақаттанудың салдарын ескере отырып жүзеге асырылады.	
59	Жазылғаннан кейін келес аумақтағылы тыртықтардың пайда болуына әкеп соқтырған, бас терісінің түкті бөлігінің, дененің, аяқ-қолдардың жұмсақ тіндерінің зақымдануы:	
	а) 2,0 бастап 5,0 см ² дейін немесе 5 см және одан көп ұзындықтағы	3
	б) дене бетінің 5 см ² бастап 0,5 % дейін	10
	в) 0,5 % бастап 2 % дейін	15
	г) 2 % бастап 4 % дейін	20
	д) 4 % бастап 6 % дейін	25
	е) 6 % бастап 8 % дейін	30
	ж) 8 % бастап 10 % дейін	35
	з) 10 % және одан көп	40
	Ескертпелер: 1. Зерттеушінің дене бетінің 1 % - ы оның қолы мен саусақтарының алақан бетінің ауданына тең. Бұл аймақ білезік буынынан үшінші саусақтың тырнақ фалангасының жоғарғы жағына дейін өлшенетін қолдың ұзындығын метакарпальды сүйектердің 2 - 5 бас деңгейінде өлшенетін еніне көбейту арқылы шаршы сантиметрмен анықталады (бірінші саусақты қоспағанда). 2. Тыртықтардың ауданын анықтау кезінде терінің зақымдалған аймағының ақауын ауыстыру үшін тері трансплантаты алынған жерде пайда болған тыртықтарды ескеру қажет. 3. Егер сақтандыру төлемі хирургиялық араласу үшін жүзеге асырылса (ашық зақымдану кезінде, сіңірлерді пластиктеу кезінде, қан тамырларын, нервтерді тігу және т.б.), 59-бап қолданылмайды.	
60	Дененің, аяқ-қолдардың жұмсақ тіндерінің зақымдануы, бұл аймақтың пигментті дақтарының пайда болуына әкелді:	
	а) дене бетінің 1 % дан 2 % дейін	3
	б) 2 % дан 10 % дейін	5
	в) 10 % дан 15% дейін	10
	г) дене бетінің 15% астамы	15
	Ескертпелер: 1. 58, 59 және 60-баптар бойынша сақтандыру төлемін жүзеге асыру туралы шешім жара беттері жазылғаннан кейін, бірақ жарақат алғаннан кейін 1 айдан ерте емес жүргізілген куәландыру деректері ескеріле отырып қабылданады. 2. 59 және 60-баптар бойынша төлемдердің жалпы сомасы 40% - дан аспауға тиіс.	
61	11-бап Күйік ауруы күйіктік шок	10
	Ескертпе: 61-бап бойынша сақтандыру төлемі күйікке байланысты жүргізілген сақтандыру төлеміне қосымша жүзеге асырылады.	
62	Жұмсақ тіндердің зақымдануы:	
	а) алып тасталмаған бөгде заттар	3

	Ескертпе: 1. 72-бап бойынша сақтандыру төлемі, егер аталған асқынулар жарақаттан кейін 9 ай өткен соң емдеу-профилактикалық мекемеде анықталса, иық жарақатына байланысты жүзеге асырылған сақтандыру төлеміне қосымша жүзеге асырылады. 2. Егер иық аймағының жарақатына байланысты хирургиялық араласу жүргізілсе (бастапқы хирургиялық өңдеуді және бөгде заттарды алып тастауды қоспағанда), сақтандыру сомасынан қосымша 10% төленеді.	
73	Жоғарғы аяқ-қолдың жарақаттық ампутиациясы немесе ампутиацияға әкелетін ауыр зақымдану:	
	а) жауырынның, бұғананың және олардың бөліктерінің	80
	б) иықтың кез келген деңгейінде	75
	в) иық деңгейіндегі жалғыз аяқ-қолда	90
	Ескертпе: Егер сақтандыру төлемі 73-бап бойынша операциялық араласу, операциядан кейінгі тыртықтар үшін жүзеге асырылса, онда қосымша төлемдер жүргізілмейді.	
17-бап	13-БӨЛІМ. ЖОҒАРҒЫ АЯҚ-ҚОЛ: ШЫНТАҚ БУЫНЫ	
74	Шынтақ буынының зақымдануы:	
	а) гемартроз, тоқпан жіліктің пронационды шығуы	3
	б) сүйек фрагменттерінің, соның ішінде иық сүйегінің айдаршықтарының үзілуі, білек сүйегінің немесе шынтақ сүйегінің сынуы, сүйектің шығуы	5
	в) білек сүйегі мен шынтақ сүйегінің сынуы, білектің шығуы	10
	г) иық сүйегінің сынуы	15
	д) білек және шынтақ сүйектері бар иық сүйегінің сынуы	20
	Ескертпе: Егер бір жарақаттың нәтижесінде 74-бапта аталған әртүрлі зақымданулар орын алса, сақтандыру төлемін жүзеге асыру неғұрлым ауыр зақымдануды ескеретін тармақшаға сәйкес жүргізіледі.	
75	Төмендегілерге әкеп соқтырған шынтақ буынының аймағының зақымдануы:	
	а) буындардың қозғалысының болмауы (анкилоз)	20
	б) «салбырап тұрған» шынтақ буыны (оны құрайтын сүйектердің буын беттерін резекциялау нәтижесінде)	30
	Ескертпе: 1. 75-бап бойынша сақтандыру төлемі шынтақ буыны аймағының зақымдануына байланысты жүзеге асырылған сақтандыру төлеміне қосымша, егер осы буындағы қозғалыстардың бұзылуын емдеу-профилактикалық мекемесі жарақаттан кейін 6 ай өткен соң анықтаған және осы мекеменің медициналық құжаттамасымен расталған жағдайда жүзеге асырылады. 2. Егер шынтақ буыны аймағының жарақаттануына байланысты хирургиялық араласулар жүргізілсе (бастапқы хирургиялық өңдеуді және бөгде заттарды алып тастауды қоспағанда), сақтандыру сомасының қосымша 10% - ы бір рет төленеді.	
14-БӨЛІМ. ЖОҒАРҒЫ АЯҚ-ҚОЛ: ТОҚПАН ЖІЛІК		
76	Буын аймағынан басқа кез келген деңгейде білек сүйектерінің сынуы (жоғарғы, ортаңғы, төменгі үштен бірі):	
	а) бір сүйектің сынуы, шығуы	5
	б) екі сүйектің сынуы, бір сүйектің қосарланған сынуы	10
77	Білек сүйектерінің бітпеген сынығы (жалған буын):	
	а) бір сүйектің	15
	б) екі сүйектің	30
	Ескертпе: 77-бап бойынша сақтандыру төлемі, егер жарақаттың бұл асқынуы жарақаттан кейін 9 ай өткен соң емдеу-профилактикалық мекемеде анықталса және осы мекеменің анықтамасымен расталса, білек жарақатына байланысты жүзеге асырылған сақтандыру төлеміне қосымша жүзеге асырылады.	
78	Төмендегілерге әкелетін жарақаттық ампутиация немесе ауыр зақым:	
	а) кез келген деңгейде білек ампутиациясына	65
	б) шынтақ буынындағы экзартикуляцияға	70
	в) білек деңгейіндегі жалғыз аяқ-қолдың ампутиациясына	100
	Ескертпелер: 1. Егер білек аймағының жарақатына байланысты хирургиялық араласу жүргізілсе (бастапқы хирургиялық өңдеуді және бөгде заттарды алып тастауды қоспағанда), сақтандыру сомасының қосымша 10% - ы бір рет төленеді. 2. Егер сақтандыру төлемі 78-бап бойынша жүзеге асырылса, хирургиялық араласулар үшін қосымша төлемдер, операциядан кейінгі тыртықтар жүргізілмейді.	
18-бап	15-БӨЛІМ. ЖОҒАРҒЫ АЯҚ-ҚОЛ: КӘРІ ЖІЛІК-БІЛЕЗІК БУЫНЫ	
79	Кәрі жілік-білезік буынының зақымдануы:	
	а) білектің бір сүйегінің сынуы, бізтәрізді өсіндінің (өсінділердің) үзілуі, сүйек фрагментінің (фрагменттерінің) үзілуі, шынтақ сүйегінің басының шығуы	5
	б) тоқпан жіліктің екі сүйегінің сынуы	10
	в) қолдың перилунарлы шығуы	15
80	Бұл буында қозғалыстың болмауына (анкилоз) әкелген кәрі жілік-білезік буыны аймағының зақымдануы	15
	Ескертпелер: 1. 80-бап бойынша сақтандыру төлемі, егер буында қозғалыстың жоқтығын емдеу-алдын алу мекемесі жарақаттан кейін 6 ай өткен соң анықтаған және осы мекеменің медициналық құжаттамасымен расталған жағдайда, білезік буыны аймағының зақымдалуына байланысты жүзеге асырылған сақтандыру төлеміне қосымша жүзеге асырылады. 2. Егер білезік буыны аймағының жарақатына байланысты хирургиялық араласу жүргізілсе, сақтандыру сомасының қосымша 5% төленеді.	
16-БӨЛІМ. ЖОҒАРҒЫ АЯҚ-ҚОЛ: ҚОЛ БАСЫ		
81	Білек сүйектерінің сынуы немесе шығуы, бір қолдың алақан сүйектері:	
	а) бір сүйек (қайық тәрізді сүйектен басқа)	5
	б) екі немесе одан да көп сүйектер (қайық тәрізді сүйектен басқа)	10
	в) қайық тәрізді сүйек	10
	г) қолдың шығуы, сынып-шығуы	15

	Ескертпелер: 1. Егер қолдың жарақатына байланысты хирургиялық араласу жүргізілсе (бастанқы хирургиялық өңдеуді және бөгде заттарды алып тастауды қоспағанда), сақтандыру сомасының қосымша 5% - ы бір рет төленеді. 2. Сүйектердің, білектің (алақан сүйектерінің) және қайықтарізді сүйектің бір жарақаты нәтижесінде сынған (шыққан) жағдайда сақтандыру төлемдері әрбір зақымдануды есепке ала отырып жиынтықтау жолымен жүзеге асырылады.	
82	Төмендегілерге әкелген қолдың зақымдануы:	
	а) бір немесе бірнеше сүйектердің біріктірілген сынуы (жалған буын) (сүйек фрагменттерінің үзілуін қоспағанда)	10
	б) барлық саусақтардың жоғалуы, білезіктің немесе білезіктің алақан сүйектері деңгейінде ампутация	65
	в) бір қол басының ампутациясы	100
	Ескертпе: Білез сүйектерінің немесе алақан сүйектерінің біріктірілмеген сынуына (жалған буынға) байланысты сақтандыру төлемі, егер жарақаттың бұл асқынуы жарақаттан кейін 6 ай өткен соң емдеу-профилактикалық мекемеде анықталса және осы мекеменің медициналық құжаттамасымен расталса, қосымша 82 «а» бабы бойынша жүзеге асырылады.	
19-бап	17-БӨЛІМ. ЖОҒАРҒЫ АЯҚ-ҚОЛ: ҚОЛДЫҢ САУСАҚТАРЫ, БІРІНШІ САУСАҚ	
83	Төмендегілерге әкеліп соқтырған бірінші саусақтың зақымдануы:	
	а) тырнақ пластинасын жұлып алу	2
	б) саусақ жазғыш сіңірлерінің (сіңірлерінің) зақымдануы	2
	в) сыну, шығу, фаланганың (фалангалардың) елеулі тыртық деформациясы, саусақтың илгіш сіңірінің (сіңірлерінің) зақымдануы, сіңір, буын, сүйек панарициясы	3
	Ескертпе: 1. Тырнақ маңындағы буылтықтың іріңді қабынуы (паронихия) сақтандыру төлемін жүзеге асыруға негіз бермейді. 2. Егер сіңірлердің зақымдануына, фаланганың (фалангалардың) сынуына немесе шығуына, сүйек, буын, сіңір панарициясына байланысты хирургиялық араласулар жүргізілсе, сақтандыру сомасының қосымша 5% - ы бір рет төленеді.	
84	Төмендегілерге әкеліп соқтырған саусақтың зақымдануы:	
	а) бір буында қозғалыстың болмауы	5
	б) екі буында қозғалыстың болмауы	10
	Ескертпе: Саусақ функциясының бұзылуына байланысты сақтандыру төлемі оның жарақатына байланысты төленген сомаға қосымша жүзеге асырылады, егер саусақ буынында (буындарында) қозғалыстардың болмауын емдеу-алдын алу мекемесі жарақаттан кейін 6 ай өткен соң анықтаса және осы мекеменің медициналық құжаттамасымен расталса.	
85	Төмендегілерге әкеліп соқтырған саусақтың зақымдануы:	
	а) сол фаланга деңгейінде қайта ампутация (қайталама ампутация)	5
	б) тырнақ фалангасы деңгейіндегі ампутация	10
	в) фаланга аралық буын деңгейіндегі ампутация (тырнақ фалангасының жоғалуы)	15
	г) негізгі фаланга, алақан-фалангалық буын деңгейіндегі ампутация (саусақты жоғалту)	20
	д) алақан сүйегімен немесе оның бір бөлігімен саусақтың ампутациясы	25
	Ескертпе: Егер сақтандыру төлемі 85-бап бойынша жүзеге асырылса, операциядан кейінгі тыртықтар үшін қосымша төлем жасалмайды.	
20-бап	18-БӨЛІМ. ЖОҒАРҒЫ АЯҚ-ҚОЛ: ҚОЛДЫҢ САУСАҚТАРЫ, ЕКІНШІ,ҮШІНШІ, ТӨРТІНШІ, БЕСІНШІ САУСАҚТАР	
86	Төмендегілерге әкеліп соқтырған бір саусақтың зақымдануы:	
	а) тырнақ пластинасын жұлып алу	3
	б) саусақ жазғыш сіңірлерінің (сіңірлерінің) зақымдануы	3
	в) сыну, шығу, фаланганың (фалангалардың) елеулі тыртық деформациясы, саусақтың илгіш сіңірінің (сіңірлерінің) зақымдануы, сіңір, буын, сүйек панарициясы	5
	Ескертпелер: 1. Тырнақ маңындағы буылтықтың іріңді қабынуы (паронихия) сақтандыру төлемін жүзеге асыруға негіз бермейді. 2. Егер сіңірлердің зақымдануына, фаланганың (фалангалардың) сынуына немесе шығуына, сүйек, буын, сіңір панарициясына байланысты хирургиялық араласулар жүргізілсе, сақтандыру сомасының қосымша 5% - ы бір рет төленеді.	
87	Төмендегілерге әкеліп соқтырған саусақтың зақымдануы:	
	а) бір буында қозғалыстың болмауы	5
	б) саусақтың екі немесе үш буынында қозғалыстың болмауы	10
	Ескертпе: Саусақ функциясының бұзылуына байланысты сақтандыру төлемі, Егер саусақ буынында (буындарында) қозғалыстардың болмауын емдеу-алдын алу мекемесі жарақаттан кейін 6 ай өткен соң анықтаған және осы мекеменің анықтамасымен расталған жағдайда, оның жарақатына байланысты жүргізілген сақтандыру төлеміне қосымша жүзеге асырылады.	
88	Төмендегілерге әкеліп соқтырған саусақтың зақымдануы:	
	а) сол фаланга деңгейінде қайта ампутация (қайталама ампутация)	3
	б) тырнақ фалангасы деңгейіндегі ампутация, фаланганы жоғалту	5
	в) орта фаланга деңгейіндегі ампутация, екі фаланганы жоғалту	10
	г) негізгі фаланга деңгейіндегі ампутация, саусақты жоғалту	15
	д) алақан сүйегімен немесе оның бір бөлігімен саусақты жоғалту	20
	Ескертпелер: 1. Егер сақтандыру төлемі 88-бап бойынша жүзеге асырылса, хирургиялық араласулар үшін қосымша төлемдер, операциядан кейінгі тыртықтар жүргізілмейді. 2. Бір сақтандыру шартының қолданылу кезеңінде қолдың бірнеше саусақтары зақымданған кезде сақтандыру төлемі әрбір зақым ескеріле отырып жиынтықтау жолымен жүзеге асырылады. Алайда оның мөлшері бір қолдың буыны үшін 65% - дан, ал екі қолдың буыны үшін 100% - дан аспауы керек.	
19-БӨЛІМ. ЖАМБАС		
89	Жамбастың зақымдануы:	
	а) бір сүйектің сынуы	5
	б) екі сүйектің сынуы немесе бір буынның үзілуі, бір сүйектің қос сынуы	10

	в) үш немесе одан да көп сүйектердің сынуы, екі немесе үш буынның үзілуі	15
	Ескертпелер: 1. Егер жамбас сүйектерінің сынуына немесе буындардың үзілуіне байланысты хирургиялық араласу жүргізілсе, сақтандыру сомасының қосымша 10% - ы бір рет төленеді. 2. Босану кезінде шат, сегізкөз-жамбас сүйектің жалпақ басының буының (буындарының) үзілуі 89 (б немесе в)-бап бойынша жалпы негіздерде сақтандыру төлемін жүзеге асыруға негіз береді.	
90	Жамбас буындарында қозғалыстың болмауына әкелген жамбастың зақымдануы:	
	а) бір буында	20
	б) екі буында	40
	Ескертпе: Жамбас буынының (буындардың) функциясының бұзылуына байланысты сақтандыру төлемі, егер буында қозғалыстың болмауын емдеу-профилактикалық мекемесі жарақаттан кейін 6 айдан кейін анықтаған және осы мекеменің медициналық құжаттамасымен расталған жағдайда, жамбас жарақатына байланысты жүзеге асырылған сақтандыру төлеміне қосымша 90-бап бойынша жүзеге асырылады.	
20-БӨЛІМ. ТӨМЕНГІ АЯҚ: ЖАМБАС БУЫНЫ		
91	Жамбас буынының зақымдануы:	
	а) сүйек фрагментінің (фрагменттердің) бөлінуі	5
	б) ұршықтың (ұршықтардың) пилрленген үзілуі	10
	в) жамбастың шығуы	15
	г) жамбастың басының, мойнының, санның проксимальды метафизінің сынуы	25
	Ескертпелер: 1. Бір жарақаттың нәтижесінде бір бапта көрсетілген жамбас буынының әртүрлі зақымдануы орын алған жағдайда сақтандыру төлемі неғұрлым ауыр зақымдануды ескеретін тармақшалардың бірі бойынша жүзеге асырылады. 2. Егер жамбас буынының жарақатына байланысты хирургиялық араласу жүргізілсе, сақтандыру сомасының 10% - ы бір рет төленеді.	
92	Төмендегілерге әкеліп соқтырған жамбас буынының зақымдануы:	
	а) қозғалыстың болмауы (анкилоз)	20
	б) жамбас алқымының бітпеген сынығы (жалған буын)	30
	в) эндопротездеу	40
	г) жамбас басының резекциясы нәтижесіндегі «салбырап тұрған» буын	45
	Ескертпелер: 1. 92-бапта аталған асқынуларға байланысты сақтандыру төлемі бірлескен жарақатқа байланысты жүргізілген сақтандыру төлеміне қосымша жүзеге асырылады. 2. 92 «б» бабы бойынша сақтандыру төлемі, егер жарақаттың бұл асқынуы жарақаттан кейін 9 ай өткен соң емдеу - профилактикалық мекемеде анықталса және осы мекеменің медициналық құжаттамасымен расталса, жамбастың сынуына байланысты жүргізілген сақтандыру төлеміне қосымша жүзеге асырылады.	
11-бап 21-БӨЛІМ. ТӨМЕНГІ АЯҚ: САН		
93	Санның сынуы:	
	а) буындар аймағын қоспағанда, кез келген деңгейде (жоғарғы, орта, төменгі үштен бір бөлігі)	25
	б) Жамбастың қосарланған сынығы	30
94	Бітпеген сынықтың (жалған буынның) пайда болуына әкелген жамбастың сынуы	30
	Ескертпелер: 1. Егер жамбас аймағының жарақатына байланысты хирургиялық араласу жүргізілсе (бастапқы хирургиялық өңдеуді және бөгде заттарды алып тастауды қоспағанда), сақтандыру сомасының қосымша 10% - ы бір рет төленеді. 2. 94 - бап бойынша сақтандыру төлемі, егер жарақаттың бұл асқынуы жарақаттан кейін 9 ай өткен соң емдеу-профилактикалық мекемеде анықталса және осы мекеменің медициналық құжаттамасымен расталса, жамбастың сынуына байланысты жүргізілген сақтандыру төлеміне қосымша жүзеге асырылады.	
95	Жарақаттық ампутация немесе жамбастың кез келген деңгейінде аяқ-қолдың ампутациясына әкелетін ауыр зақым:	
	а) бір аяқтың	70
	б) жалғыз аяқтың	90
	Ескертпе: Егер сақтандыру төлемі 95-бап бойынша жүзеге асырылса, хирургиялық араласу үшін қосымша төлем, операциядан кейінгі тыртықтар жасалмайды.	
22-бап 22-БӨЛІМ. ТӨМЕНГІ АЯҚ: ТІZE БУЫНЫ		
96	Тізе буынының зақымдануы:	
	а) гемартроз	3
	б) сүйек фрагментінің (фрагменттерінің) үзілуі, айдаршықтың (айдаршықтардың) сынуы, асық жілік шыбығының басының сынуы, менисктің зақымдануы	5
	в) сыну: тізе тобығының, айдаршықаралық шығындының, айдаршықтардың, асықты жіліктің проксимальды метафизі	10
	г) кіші жіліктің басымен асықты жіліктің проксимальды метафизінің сынуы	15
	д) сан айдаршығының сынығы, жіліншіктің шығуы	20
	е) санның дисталды метафизінің сынуы	25
	ж) бір немесе екі жіліншік сүйектің проксимальды бөліктері бар дисталды метафиздің, жамбас айдаршықтарының сынуы	30
	Ескертпелер: 1. Тізе буынының әртүрлі зақымданулары біріктірілген кезде сақтандыру төлемі неғұрлым ауыр зақымдануды көздейтін 96-баптың тармақшаларының біріне сәйкес бір рет жүзеге асырылады. Егер тізе буыны аймағының жарақатына байланысты хирургиялық араласулар жүргізілсе (бастапқы хирургиялық өңдеуді және бөгде заттарды алып тастауды қоспағанда), сақтандыру сомасының қосымша 10% - ы бір рет төленеді.	
97	Төмендегілерді тудырған тізе буынының аймағының зақымдануы:	
	а) буында қозғалыстың болмауы	20
	б) оны құрайтын сүйектердің буын беттерін резекциялау нәтижесінде «салбырап тұрған» тізе буыны	30
	в) эндопротездеу	40
	Ескертпе: 97-бап бойынша сақтандыру төлемі осы буынның жарақаттануына байланысты жүргізілген сақтандыру төлеміне қосымша жүзеге асырылады.	

33-бап		23- БӨЛІМ. ТӨМЕНГІ АЯҚ; ЖІЛІНШІК
98	Жіліншік сүйектерінің сынуы (буын аймағын қоспағанда):	
	а) асықты жілік шыбығы, сүйек фрагменттерінің үзілуі	5
	б) асықты жілік, асық жілік шыбығының қосарлы сынығы	10
	в) екі сүйектің де, асықты жіліктің қосарлы сынығы	15
Ескертпелер: 1. 98-бап бойынша сақтандыру төлемі: жоғарғы және ортаңғы үштен бір бөлігіндегі асық жілік шыбығының сынуы; кез келген деңгейдегі асықты жілік диафизінің сынуы; диафиз аймағындағы асықты жіліктің сынуы (жоғарғы, ортаңғы, төменгі үштен бір бөлігі) және жоғарғы немесе ортаңғы үштен бір бөлігіндегі асық жілік шыбығының сынуы кезінде анықталады. 2. Егер жарақат нәтижесінде тізе немесе тобық буынында жіліншіктің буыншілік сынуы және жіліншік сынуы диафиз деңгейінде болса, сақтандыру төлемі 96 және 98-баптар немесе 101 және 98-баптар бойынша жиынтықтау жолымен жүзеге асырылады.		
99	Жіліншік сүйектерінің сынуы, нәтижесінде бітпеген сынық, жалған буын (сүйек фрагменттерін қоспағанда):	
	а) асық жілік шыбығы	5
	б) асықты жілік	15
	в) екі сүйектің	20
Ескертпелер: 1. 99 - бап бойынша сақтандыру төлемі, егер жарақаттың бұл асқынуы жарақаттан кейін 9 ай өткен соң емдеу-профилактикалық мекемеде анықталса және осы мекеменің анықтамасымен расталған жағдайда, жіліншік сүйектерінің сынуына байланысты жүзеге асырылған сақтандыру төлеміне қосымша жүргізіледі. 2. Егер жіліншіктің жарақатына байланысты хирургиялық араласулар жүргізілсе (бастапқы хирургиялық өңдеуді және бөгде заттарды алып тастауды қоспағанда), сақтандыру сомасының қосымша 10% - ы бір рет төленеді.		
100	Төмендегілерге әкеліп соқтырған жарақаттық ампутация немесе ауыр зақым:	
	а) кез келген деңгейдегі жіліншіктің ампутациясы	60
	б) тізе буынындағы экзартикуляция	70
	в) жіліншіктің кез келген деңгейінде бір аяқтың ампутациясы	100
Ескертпе: Егер сақтандыру төлемі жіліншіктің ампутациясына байланысты жүзеге асырылса, хирургиялық араласу үшін қосымша төлем, операциядан кейінгі тыртықтар жасалмайды.		
24-бап		24 -БӨЛІМ. ТӨМЕНГІ АЯҚ; ТАБАН БУЫНЫ
101	Табан буыны аймағының зақымдануы:	
	а) бір тобықтың сынуы, жілік аралық синдесмозының оқшауланған жыртылуы	5
	б) екі тобықтың сынуы немесе асықты жіліктің шетімен бір тобықтың сынуы	10
	в) асықты жіліктің шетімен екі тобықтың да сынуы	15
Ескертпелер: 1. Табан сүйектің шығуы (шығуы) салдарынан жілік аралық синдесмозының жыртылуымен қатар жүретін табан буыны сүйектерінің сынуы кезінде сақтандыру сомасының қосымша 5% - ы бір рет төленеді. 2. Егер табан буыны аймағының жарақатына байланысты хирургиялық араласулар жүргізілсе (бастапқы хирургиялық өңдеуді және бөгде заттарды алып тастауды қоспағанда), сақтандыру сомасының қосымша 10% - ы бір рет төленеді (первичной хирургической обработки и удаления инородных тел), дополнительно выплачивается 10 % от страховой суммы однократно		
102	Төмендегілерге әкеліп соқтырған табан буыны аймағының зақымдануы:	
	а) табан буынында қозғалыстың болмауы	20
	б) «салбырап тұрған» табан буыны (оны құрайтын сүйектердің буын беттерін резекциялау нәтижесінде)	40
	в) табан буынындағы экзартикуляция	50
Ескертпе: Егер табан буынының жарақаттануы нәтижесінде асқынулар туындаса, 102-бапта аталған сақтандыру төлемі неғұрлым ауыр зақымдануды көздейтін тармақшалардың бірі бойынша жүзеге асырылады.		
103	25-бап Ахилл сіңірінің зақымдануы	
	а) кертартпа емдеу кезінде	5
	б) оталық емдеу кезінде	15
26-бап		25 -БӨЛІМ. ТӨМЕНГІ АЯҚ; ТАБАН
104	Табанның зақымдануы:	
	а) бір сүйектің сынуы, шығуы (өкше және асық сүйектерінен басқа)	5
	б) екі сүйектің сынуы, шығуы, асық сүйектің сынуы	10
	в) үш немесе одан да көп сүйектердің сынуы, шығуы, өкше сүйегінің сынуы, табанның асық сүйек астындағы шығуы, көлденең табан буынының (Шопара) немесе тілерсек-табан буынының (Лисфранка)шығуы	15
Ескертпелер: 1. Егер сүйектердің сынуына немесе шығуына немесе аяқтың сіңірлерінің жыртылуына байланысты хирургиялық араласу жүргізілсе, сақтандыру сомасының қосымша 5% - ы бір рет төленеді. 2. Әр түрлі жарақаттар нәтижесінде пайда болған аяқ сүйектерінің сынуы немесе шығуы кезінде сақтандыру төлемі әрбір жарақат фактісін ескере отырып жүргізіледі.		
105	Төмендегілерге әкеліп соқтырған табанның зақымдануы:	
	а) бір немесе екі сүйектің (асық немесе өкше сүйегінен басқа) бітпеген сынуы (жалған буын)	5
	б) үш немесе одан да көп сүйектердің, сондай-ақ асық немесе өкше сүйектерінің бітпеген сынуы (жалған буын)	15
	в) асық асты буынының, тілерсек көлденең буынының (Шопар) немесе тілерсек-табан буынының (Лисфранка)артродезі келесі деңгейдегі ампутация:	20
	г) табан сүйек-бақайшақтар буындары (табанның барлық саусақтарының болмауы)	30
	д) табан сүйектері немесе тілерсектері	40
е) асық, өкше сүйектері (табаннан айырылу)	50	

Ескертпелер: 1. 105-бапта (а, б, в,) көзделген табан жарақатының асқынуына байланысты сақтандыру төлемі, егер бұл жарақаттан кейін 6 ай өткен соң емдеудің алды алу мекемесі анықтаған және осы мекеменің медициналық құжаттамасымен расталған жағдайда, табан жарақатына байланысты жүргізілген сақтандыру төлеміне қосымша жүзеге асырылады. «г», «д», «е» тармақтарына - жарақат алған күннен бастап өткен мерзімге қарамастан. 2. Егер сақтандыру төлемі аяқтың ампутациясына байланысты жүзеге асырылса, хирургиялық араласулар, операциядан кейінгі тыртықтар үшін қосымша төлем жасалмайды.	
27-бап 26-БӨЛІМ. АЯҚТАР: АЯҚТЫҢ САУСАҚТАРЫ	
106	Сыну, саусақтың (саусақтардың) шығуы, сіңірдің (сіңірлердің) зақымдануы:
а) бір саусақтың	3
б) екі-үш саусақтың	5
в) төрт-бес саусақтың	10
Ескертпе: Егер саусақ сіңірлерінің сынуына, шығуына немесе зақымдалуына байланысты хирургиялық араласу жүргізілсе, сақтандыру сомасының қосымша 3% - ы бір рет төленеді.	
107	Жарақаттық ампутация немесе ампутацияға алып келген аяқтың саусақтарының зақымдануы:
бірінші саусақтың:	
а) тырнақ фалангасы немесе фаланга аралық буын деңгейінде	5
б) негізгі фаланга немесе табан сүйек-бақайшақтар буындары деңгейінде	10
екінші, үшінші, төртінші, бесінші саусақтардың:	
в) тырнақ немесе ортаңғы фаланг деңгейінде бір немесе екі саусақтар	5
г) негізгі фалангалар немесе табан сүйек-бақайшақтар буындары деңгейінде бір немесе екі саусақ	10
д) тырнақ немесе орташа фалангалар деңгейінде үш-төрт саусақ	15
е) негізгі фалангалар немесе табан сүйек-бақайшақтар буындары деңгейінде үш-төрт саусақ	20
Ескертпелер: 1. Егер сақтандыру төлемі 107-бап бойынша жүзеге асырылса, операциялық араласулар үшін қосымша төлемдер, операциядан кейінгі тыртықтар жүргізілмейді. 2. Егер жарақатқа байланысты саусақты табан сүйекпен немесе оның бір бөлігімен ампутациялау жүргізілсе, сақтандыру сомасының қосымша 5% - ы бір рет төленеді.	
27-БӨЛІМ. ТӨМЕНДЕГІЛЕРДІҢ ТУЫНДАУЫН БОЛДЫРҒАН ЗАҚЫМДАНУДАР:	
108	а) бунақ жіптік жыланкөздің пайда болуы
	3
	б) лимфостаз, тромбоз, тромбоз, трофигтің бұзылуы
	5
	в) остеомиелит, оны ішінде гематогендік остеомиелит
	10
Ескертпелер: 1. 108-бап тромбоз және лимфостаз кезінде тірек-қимыл аппаратының жарақаты салдарынан туындаған трофикалық бұзылулар кезінде қолданылады (ірі перифериялық тамырлар мен нервтердің зақымдануын қоспағанда). 2. Саусақтардың қабынуының іріңдеуі сақтандыру төлемін жүзеге асыруға негіз бермейді.	
28 БӨЛІМ. ЖАРАҚАТҚА БАЙЛАНЫСТЫ ДАМЫҒАН ЗАҚЫМДАНУДАН ЕСЕҢГІРЕУ, ГЕМОМРАГИЯЛЫҚ, АНАФИЛАКТИКАЛЫҚ ШОК	
	5
109	Ескертпе: 109-бап бойынша сақтандыру төлемін жүзеге асыру жарақатқа байланысты төлемдерге қосымша жүргізіледі.
29-БӨЛІМ. СТАЦИОНАРЛЫҚ ЕМДЕУ КЕЗІНДЕ КЕЗДЕЙСОҚ ЖЕДЕЛ УЛАНУ, АСФИКСИЯ (ТҮНШЫҒУ), КЕНЕ НЕМЕСЕ ЕГУДЕН КЕЙІНГІ ЭНЦЕФАЛИТ (ЭНЦЕФАЛОМИЕЛИТ), ЭЛЕКТР ТОҒЫНЫҢ СОҒУЫ (АТМОСФЕРАЛЫҚ ЭЛЕКТР), ЖЫЛАННЫҢ, УЛЫ ЖӘНДІКТЕРДІҢ ШАҒУЫ, СІРЕСПЕ, БОТУЛИЗМ (НАҚТЫ ОРГАНДАРДЫҢ КӨРСЕТІЛГЕН ОҚИҒАЛАРЫНЫҢ НӘТИЖЕСІНДЕ ЗАҚЫМДАНУ ТУРАЛЫ ДЕРЕКТЕР БОЛМАҒАН КЕЗДЕ):	
110	а) 6-10 күн
	5
	б) 11-20 күн
	10
	в) 20 күннен жоғары
	15
Ескертпе: Егер медициналық мекеменің анықтамасында 110-бапта аталған оқиғалар қандай да бір органдарға зақым келтіргені көрсетілсе, сақтандыру төлемі тиісті баптар бойынша жүзеге асырылады. 110 бап бұл ретте қолданылмайды.	
Жалпы ескертпелер	
1.	Егер сақтандыру шартының қолданылу кезеңінде жазатайым оқиға салдарынан Сақтандырылушымен болған қандай да бір сақтандыру оқиғасы осы кестеде көзделмесе, бірақ стационарлық және / немесе амбулаториялық үздіксіз емдеуді талап етсе, жалпы алғанда кемінде 10 күн болса, онда біржолғы жәрдемақы мөлшерінде төленеді: а) сақтандыру сомасының 1%-ы - 10 күнге дейін үздіксіз емдеу кезінде б) сақтандыру сомасының 2%-ы - 10-нан 15 күнге дейін қоса алғанда үздіксіз емдеу кезінде в) сақтандыру сомасының 3%-ы - 15 күннен артық үздіксіз емдеу кезінде
2.	Сақтандырылушы қайтыс болған жағдайда сақтандыру сомасының 100% төленеді. Бұл ретте бұрын төленген сомалар қайтыс болу жағдайы бойынша төлемнен ұсталады.

«Көру өткірлігі» кестесі

Көру өткірлігі		Сақтандыру төлемінің мөлшері, %	Көру өткірлігі		Төлем мөлшері, %	
Жарақатқа дейін	Жарақаттан кейін		Жарақатқа дейін	Жарақаттан кейін		
1,0	0,9	3	0,6	0,5	5	
	0,8	5		0,4	5	
	0,7	5		0,3	10	
	0,6	10		0,2	10	
	0,5	10		0,1	15	
	0,4	10		0,1 төмен	20	
	0,3	15		0,0	25	
	0,2	20				
	0,1	30				
	0,1 төмен	40				
0,0	50					
0,9	0,8	3	0,5	0,4	5	
	0,7	5		0,3	5	
	0,6	5		0,2	10	
	0,5	10		0,1	10	
	0,4	10		0,1 төмен	15	
	0,3	15	0,0	20		
	0,2	20	0,4	0,3	5	
	0,1	30		0,2	5	
	0,1 төмен	40		0,1	10	
	0,0	50		0,1 төмен	15	
		0,0		20		
0,8	0,7	3	0,3	0,2	5	
	0,6	5		0,1	5	
	0,5	10		0,1 төмен	10	
	0,4	10		0,0	20	
	0,3	15		0,2	0,1	5
	0,2	20	0,1 төмен		10	
	0,1	30	0,0		20	
	0,1 төмен	40	0,1		0,1 төмен	10
	0,0	50			0,0	20
	0,7	0,6	3	0,1 төмен	0,0	20
0,5		5				
0,4		10				
0,3		10				
0,2		15				
0,1		20				
0,1 төмен		30				
0,0		40				